

Bruselj, 14. junij 2023
(OR. en)

10602/23

**Medinstitucionalna zadeva:
2023/0179 (NLE)**

SOC 446
EMPL 310
EDUC 253
JEUN 162
ECOFIN 597
MI 524
FISC 127

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	13. junij 2023
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Št. dok. Kom.:	COM(2023) 316 final
Zadeva:	Predlog PRIPOROČILA SVETA o razvoju okvirnih pogojev za socialno gospodarstvo

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2023) 316 final.

Priloga: COM(2023) 316 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Strasbourg, 13.6.2023
COM(2023) 316 final

2023/0179 (NLE)

Predlog

PRIPOROČILO SVETA

o razvoju okvirnih pogojev za socialno gospodarstvo

{SWD(2023) 208 final}

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

• Razlogi za predlog in njegovi cilji

Evropski steber socialnih pravic deluje kot kompas, saj določa smer za doseganje **močne socialne Evrope**, ki je **pravična, vključujoča** in v kateri **ima vsakdo priložnost za uspeh**. Za dokončanje posebnih ukrepov iz akcijskega načrta za evropski steber socialnih pravic so potrebna skupna prizadevanja institucij EU, nacionalnih, regionalnih in lokalnih organov, socialnih partnerjev ter civilne družbe.

Zaradi izzivov, kot so podnebne spremembe, digitalizacija, vse večje neenakosti in demografske spremembe, je Evropska unija (EU) razvila politike za **pravičen, trajnosten in vključujoč prehod**, v središču katerega je evropski zeleni dogovor¹. **Daljnosežne posledice** pandemije COVID-19 in ruske vojne agresije proti Ukrajini so pokazale, da je ta prehod nujno potreben.

V ospredju tega prehoda so **subjekti socialnega gospodarstva**, ki zaposlujejo približno 13,6 milijona ljudi v EU². Pokazali so izjemno sposobnost spodbujanja **odpornih in vključujočih skupnosti** ter **poslovnih modelov, demokratične udeležbe in gospodarstva po meri vseh**. Prav tako pomembno prispevajo k BDP v državah z najbolj razvitimi strukturami socialnega gospodarstva³.

Socialno gospodarstvo je krovni izraz, ki zajema širok nabor zasebnih subjektov, ki dajejo prednost ljudem ter socialnim in okoljskim vprašanjem pred dobičkom. Čeprav se lahko področje uporabe in izrazi, ki se uporabljajo za opisovanje koncepta socialnega gospodarstva, razlikujejo glede na nacionalne tradicije, socialno gospodarstvo običajno vključuje **zadruge, vzajemne družbe, združenja** (vključno z dobrodelnimi organizacijami), **fundacije** in **socialna podjetja**. Tem subjektom so poleg tega, da na prvo mesto postavljajo ljudi in planet, skupna še druga ključna načela, vključno s ponovnim vlaganjem dobička v dejavnosti, ki koristijo skupnemu interesu ali družbi, ter demokratičnim in/ali participativnim upravljanjem.

Leta 2021 je bil v **akcijskem načrtu za socialno gospodarstvo**⁴ Evropske komisije napovedan predlog priporočila Sveta o razvoju okvirnih pogojev socialnega gospodarstva. Komisija je v akcijskem načrtu predlagala posebne ukrepe, ki jih je treba do leta 2030 sprejeti za povečanje socialnih inovacij, spodbujanje socialnega gospodarstva ter njegovih poslovnih in organizacijskih modelov ter okrepitev njegove preobrazbene moči za gospodarstvo in družbo. Poudarek je na omogočanju rasti socialnega gospodarstva, in sicer z **ustvarjanjem ugodnih pogojev, omogočanjem zagona in razširitve** ter **ozaveščanjem** o njegovem potencialu.

¹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Evropski zeleni dogovor (COM(2019) 640 final).

² Podatek zajema EU28. Glej Evropski ekonomsko-socialni odbor, Monzon, J. L., Chaves, R., *Recent evolutions of the Social Economy in the European Union* (Nedavni razvoj socialnega gospodarstva v Evropski uniji), 2017, str. 66.

³ Na primer, 10 % BDP v Franciji, <https://www.economie.gouv.fr/leconomie-sociale-et-solidaire>.

⁴ Sporočilo Komisije, Ustvarjanje gospodarstva po meri ljudi: akcijski načrt za socialno gospodarstvo (COM(2021) 778 final).

Evropski parlament je akcijski načrt pozdravil v resoluciji⁵. Akcijski načrt je v skladu s sklepi Sveta o spodbujanju socialnega gospodarstva kot ključnega gonila gospodarskega in socialnega razvoja v Evropi⁶ iz leta 2015, v katerih se je Svet strinjal o pomenu spodbujanja socialnega gospodarstva in Evropsko komisijo pozval, naj sprejme ukrepe za spodbujanje razvoja sektorja.

Dodana vrednost socialnega gospodarstva

Socialno gospodarstvo ima lahko pomembno vlogo pri reševanju najrazličnejših družbenih izzivov. Z izkoriščanjem svojih prednosti, kot so **ustvarjanje kakovostnih delovnih mest, spodbujanje socialnega vključevanja in vključevanja na trg dela** ter **spodbujanje trajnostnega razvoja**, ima potencial za uresničevanje [evropskega stebra socialnih pravic](#) in njegovih temeljnih načel **enakih možnosti in dostopa do trga dela, pravičnih delovnih pogojev** ter **socialne zaščite in vključenosti**. Socialno gospodarstvo ima lahko zlasti pomembno vlogo pri doseganju ambicioznih **krovnih ciljev EU za leto 2030** iz akcijskega načrta za evropski steber socialnih pravic, in sicer da je zaposlenih vsaj 78 % prebivalstva, starega med 20 in 64 let, da se vsako leto vsaj 60 % odraslih udeleži programov usposabljanja ter da se število oseb, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, zmanjša za vsaj 15 milijonov, kar bo prispevalo k nacionalnim zavezam, ki so jih države članice sprejele za doseganje teh ciljev⁷.

To dosega z ustvarjanjem delovnih mest in gospodarskih priložnosti, ki so **mladim, starejšim in prikrajšanim skupinam** (kot so dolgotrajno brezposelni, ljudje s slabim duševnim ali telesnim zdravjem, delovno neaktivni, nizko usposobljeni, invalidi, osebe z migrantskim ozadjem ter pripadniki rasnih ali etničnih manjšin, vključno z Romi) v pomoč pri **vključevanju na trg dela** in v družbo. Hkrati spodbuja **pravične delovne pogoje** z vključevanjem zaposlenih v upravljanje in odločanje. To je še posebno pomembno, saj se te skupine pogosto soočajo s posebno visokim tveganjem revščine ali socialne izključenosti. Priložnosti, ki jih ponuja socialno gospodarstvo, zlasti v sodelovanju z običajnimi podjetji, so lahko tudi **odskočna deska v druge sektorje na trgu dela**. V socialnem gospodarstvu se prav tako zaposluje velik delež žensk⁸, poleg tega pa zagotavlja storitve, ki ženskam pomagajo pri vključevanju na trg dela, kot je otroško varstvo. Predlog zato prispeva k **strategiji za enakost spolov za obdobje 2020–2025**⁹, katere cilj je odpraviti razlike med spoloma na trgu dela in doseči enakost v različnih gospodarskih sektorjih.

Subjekti socialnega gospodarstva lahko z zagotavljanjem zaposlitvenih priložnosti, ki so prilagojene potrebam posameznikov in lokalnega gospodarstva, ter priložnosti za usposabljanje in preusposabljanje delavcem pomagajo **pridobiti spretnosti, ki jih potrebujejo za odziv na spremembe na trgu dela**. To je zlasti pomembno v okviru

⁵ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 6. julija 2022 o akcijskem načrtu EU za socialno gospodarstvo (2021/2179(INI)).

⁶ Sklepi Sveta o spodbujanju socialnega gospodarstva kot ključnega gonila gospodarskega in socialnega razvoja (15071/15).

⁷ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Akcijski načrt za evropski steber socialnih pravic (COM(2021) 102 final).

⁸ V nekaterih državah je ta odstotek precej višji kot v običajnem zasebnem sektorju ali celo v javnem sektorju. V Franciji je na primer 40 % zaposlenih v zasebnem sektorju (brez socialnega gospodarstva) in 63 % zaposlenih v javnem sektorju žensk, medtem ko jih je v socialnem gospodarstvu 68 %. CNCRESS, *État des lieux de l'égalité femmes-hommes dans l'Économie Sociale et Solidaire* (Pregled enakosti spolov v socialnem gospodarstvu), 2019, str. 6.

⁹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025 (COM(2020) 152 final).

dvojnega prehoda. Razvoj spretnosti lahko ublaži pomanjkanje delovne sile in prispeva k splošni gospodarski rasti. Subjekti socialnega gospodarstva na primer pogosto omogočajo usposabljanje na delovnem mestu in programe učenja na delu, ki izkoriščajo kulturo izmenjave znanj, ki izhaja iz kolektivnega etosa sodelovanja v sektorju. Nekateri subjekti socialnega gospodarstva ponujajo tečaje usposabljanja na področju digitalnih in zelenih spretnosti, ki so na voljo prikrajšanim skupinam, s tem pa prispevajo k pravičnejšemu prehodu.

Ker subjekti socialnega gospodarstva običajno delujejo od spodaj navzgor, pri čemer so blizu skupnostim, državljanom in težavam, s katerimi se ti soočajo, imajo velik potencial, da delujejo kot **socialni inovatorji** in poiščejo rešitve, ki jih je mogoče razširiti in/ali ponoviti, ter tako prispevajo k sistemskim družbenim spremembam. V okviru socialnega gospodarstva se lahko poiščejo inovativni načini zagotavljanja bistvenih socialnih storitev, ki dopolnjujejo javne storitve na nacionalni ravni, in sicer s prizadevanjem za **zagotavljanje kakovostnih socialnih storitev, osredotočenih na posameznika, na povezan in stroškovno učinkovit način**. Subjekti socialnega gospodarstva so lahko na primer pomembni partnerji za javne organe pri zagotavljanju visokokakovostnih storitev oskrbe, kot je priznано v evropski strategiji oskrbe¹⁰.

Socialno gospodarstvo je lahko tudi v podporo industrijski strategiji EU¹¹. V strategiji so predstavljeni izzivi, s katerimi se sooča 14 industrijskih ekosistemov, med katerimi je izziv ekosistema lokalnega in socialnega gospodarstva, da se doseže dvojni prehod in poveča njegova odpornost. Subjekti socialnega gospodarstva imajo močan potencial za **razvoj trajnostnih izdelkov in storitev ter izvajanje vključujočih poslovnih modelov**. Pionirski primeri vključujejo energetske skupnosti in zadrage, ekološko kmetovanje, trajnostni turizem ter krožne izdelke in storitve. Subjekti socialnega gospodarstva in inovatorji pogosto veljajo za vodilne akterje v zelenem prehodu, ki prispevajo k pravičnejšemu in vključujočemu prehodu, saj ga podpirajo z vrednotami solidarnosti.

Poslovni modeli socialnega gospodarstva prinašajo **vrednost lokalnim gospodarstvom in družbam**, saj spodbujajo vključenost, odpornost in trajnostnost. Močno so zakoreninjeni v lokalnem gospodarstvu, njihov cilj pa je služiti skupnosti, v kateri imajo sedež, z uporabo koncepta lokalnih inovacij, ki kar najbolj izkoriščajo lokalne vire in sredstva, hkrati pa gospodarske koristi in prihodke vračajo v lokalno gospodarstvo. To prispeva k spodbujanju lokalnega gospodarstva in obnove s spodbujanjem novih podjetij in ustvarjanjem delovnih mest v sektorjih, ki so posebej pomembni za zadevna območja. To vključuje kmetijstvo in proizvodnjo ekološke hrane na podeželskih in oddaljenih območjih, v najbolj oddaljenih regijah EU¹², na območjih, ki potrebujejo gospodarsko prenavo, in v modrem gospodarstvu. Subjekti socialnega gospodarstva lahko prispevajo tudi h krožnemu gospodarstvu, in sicer s spodbujanjem ukrepov za trajnostno zasnovano izdelkov, povečanjem obsega popravil in ponovne uporabe ter povečanjem zbiranja in recikliranja odpadkov, s čimer se spodbuja delujoč trg sekundarnih surovin. Subjekti socialnega gospodarstva lahko s tem, ko prispevajo

¹⁰ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o evropski strategiji oskrbe (COM(2022) 440 final).

¹¹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Posodobitev nove industrijske strategije iz leta 2020: močnejši enotni trg za okrevanje Evrope (COM(2021) 350 final).

¹² V EU je devet najbolj oddaljenih regij, in sicer Francoska Gvajana, Gvadelup, Martinik, Mayotte, Reunion in Francoski Sveti Martin (Francija), Azori in Madeira (Portugalska) ter Kanarski otoki (Španija), ki ležijo v zahodnem Atlantskem oceanu, Karibski kotlini, Amazonskem gozdu in Indijskem oceanu. Skupaj v njih živi 4,8 milijona državljanov.

k oživitvi podeželskih in oddaljenih območij, pomagajo tudi ublažiti demografske trende v teh regijah.

Izzivi

Prepoznavnost in priznavanje socialnega gospodarstva na nacionalni in regionalni ravni sta se v zadnjih letih izboljšala¹³. Več kot polovica držav članic je vzpostavila ciljno usmerjene pravne okvire in okvire politike za socialna podjetja in/ali socialno gospodarstvo. Vendar dokazi kažejo, da ukrepi držav članic **niso vedno privedli do učinkovitih rezultatov**. Razlogi za to so lahko:

- **nejasnost in nerazumevanje** v zvezi z **načeli in področjem uporabe** socialnega gospodarstva;
- nezadostno priznavanje **dodane vrednosti socialnega gospodarstva** za družbo in gospodarstvo, zlasti kot odziv na nastajajoče trende;
- podporni ukrepi, ki dolgoročno niso dosledni in/ali subjekte socialnega gospodarstva po nepotrebnem omejujejo na točno določene dejavnosti ali vrste poslovnih modelov¹⁴;
- razdrobljenost pravnih okvirov;
- omejena upravna in politična zmogljivost držav članic;
- **netočnost podatkov in statistik** o sektorju, kar omejuje razumevanje njegove velikosti in vpliva, ter
- pomanjkanje **prilagojenega financiranja** za različne faze življenjskega cikla subjektov socialnega gospodarstva¹⁵.

Zaradi teh pomanjkljivosti je **potencial** sektorja v številnih državah EU **neizkoriščen**. Leta 2017 se je na primer delež plačanih zaposlitev v sektorju gibal med 0,6 % in 9,9 % v državah članicah, pri čemer je povprečje EU znašalo 6,3 %¹⁶. To kaže na različne stopnje razvitosti sektorja v EU.

Prilagajanje politik in zakonodaje potrebam socialnega gospodarstva je zapletena naloga zaradi različnih subjektov in alternativnih poslovnih modelov, ki sestavljajo socialno gospodarstvo, ter različnih sektorjev, v katerih delujejo. Socialni subjekti na primer delujejo v kmetijstvu, gradbeništvu, sektorju ponovne uporabe in popravil, sektorju ravnanja z odpadki,

¹³ Evropska komisija, Generalni direktorat za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje, Carini, C., Borzaga, C., Chiomento, S. idr., *Social enterprises and their ecosystems in Europe – Comparative synthesis report* (Socialna podjetja in njihovi ekosistemi v Evropi – Primerjalno zbirno poročilo), Urad za publikacije, 2019.

¹⁴ Na primer, pravni status, ki je v nekaterih državah primeren za nekatere kategorije socialnih podjetij, npr. socialna podjetja za vključevanje na trg dela (WISE), je lahko preveč omejevalen glede socialnih potreb, za katere si morajo te organizacije prizadevati. Poleg tega lahko preveč omejevalen prenos pravil EU, kot so pravila o javnem naročanju, privede do kaznovanja subjektov socialnega gospodarstva.

¹⁵ Vrzal v financiranju za socialna podjetja je bila v Evropi ocenjena na skoraj 1 milijardo EUR na leto, medtem ko je bila vrzel za mikrofinanciranje po vsej EU ocenjena na 12,9 milijarde EUR na leto. Ocenjuje se, da je bilo za podporo socialnemu gospodarstvu v programskem obdobju 2014–2020 iz proračuna EU mobiliziranih vsaj 2,5 milijarde EUR, Komisija pa si za obdobje 2021–2027 prizadeva povečati raven podpore.

¹⁶ Podatek zajema EU28. Glej Evropski ekonomsko-socialni odbor, Monzon, J. L., Chaves, R., *Recent evolutions of the Social Economy in the European Union* (Nedavni razvoj socialnega gospodarstva v Evropski uniji), 2017, str. 69.

energetskem in podnebnem sektorju, finančnih in zavarovalniških dejavnostih, nepremičninskem sektorju, sektorju izobraževanja, oskrbe, umetnosti in drugih sektorjih.

Na socialno gospodarstvo zato vpliva več **horizontalnih in sektorskih politik in določb**, kot so določbe, ki urejajo politiko trga dela, zdravstveno varstvo in storitve oskrbe, izobraževanje, spretnosti in usposabljanje, davčno ureditev, javno naročanje, konkurenco, industrijo, lokalni in regionalni razvoj ter teritorialno sodelovanje. Zato je za učinkovito podpiranje socialnega gospodarstva potreben vseobsegajoč pristop, pri katerem se upoštevajo vsi medsebojno povezani vidiki, ki vplivajo na sektor.

Cilj predloga

Da bi se učinkovito izkoristil potencial socialnega gospodarstva, morajo javni organi **prilagoditi pravne okvire in ciljno usmerjene politike**¹⁷. Poleg tega je učinkovita organizacija **upravnih in institucionalnih struktur** ključna za razumevanje posebnih potreb sektorja in omogočanje komunikacije z njegovimi deležniki.

Komisija je za obravnavanje kompleksnosti te naloge v zadnjih letih oblikovala smernice in vire za javne organe o različnih temah. Primeri vključujejo [priročnik Kupujte socialno](#), poročilo [Making socially responsible public procurement work](#) (Učinkovito družbeno odgovorno javno naročanje), [priročnik za pravne okvire za socialna podjetja](#), poročili o politiki glede [merjenja socialnega učinka](#) in [krožnega gospodarstva](#), [študiji o digitalizaciji](#) in [sodelovanju med socialnim gospodarstvom in tradicionalnimi podjetji](#) ter poročilo o [grozdih socialnih in ekoloških inovacij](#).

Zato se lahko opremo na te vire in orodja ter na bogate izkušnje držav članic in partnerskih držav nečlanic EU ter oblikujemo **celovita, skladna in posodobljena priporočila** o tem, kako spodbujati socialno gospodarstvo na vseh področjih politike in v vseh pravnih okvirih.

Cilj predlagane pobude je izboljšati **dostop do trga dela** in **socialno vključevanje** s podpiranjem držav članic pri **vključevanju socialnega gospodarstva v njihove socialno-ekonomske politike** ter **ustvarjanju podpornih ukrepov in ugodnega okolja za sektor**. S podpiranjem socialnega gospodarstva je namen pobude tudi spodbujati trajnostni gospodarski in industrijski razvoj, prispevati k teritorialni koheziji v državah članicah ter podpreti socialne inovacije. To se bo doseglo z opiranjem na raziskave, izkušnje in povratne informacije deležnikov, da se oblikujejo priporočila o tem, **kako prilagoditi javne politike in pravne okvire**, da bodo podpirali socialno gospodarstvo, zlasti na področjih, na katerih je manj razvito. Prav tako bodo oblikovana priporočila o tem, kako **prilagoditi upravne in institucionalne strukture** za podporo tem subjektom in sodelovanje z deležniki v sektorju.

Predlagana pobuda ima sinergije z drugimi ukrepi, napovedanimi v akcijskem načrtu za socialno gospodarstvo. Predvsem je tesno povezana z **vstopno točko za socialno gospodarstvo**, uvedeno hkrati s tem predlogom, katere cilj je ozaveščati ter omogočiti dostop do informacij in virov za podporo socialnemu gospodarstvu. Z vstopno točko se bodo zagotovili informacije o programih politike in financiranja EU, smernice, dejstva in podatki ter primeri dobre prakse.

Temu priporočilu sta priložena dva delovna dokumenta služb Komisije o davčnih zadevah, ki vsebujeta informacije o dejstvih v zvezi s stanjem pravnih okvirov obdavčitve v državah članicah ter sodno prakso o teh zadevah:

¹⁷ Na primer v [poročilu](#) o projektu „Buying for social impact“ (Nakupovanje za socialni učinek) je poudarjeno, da je družbeno odgovorno javno naročanje lažje izvesti v državah, kjer obstajajo pravni okviri ali pravne oblike za socialna podjetja.

- [SWD(2023) xyzx] z naslovom *Relevant taxation frameworks for social economy entities* (Ustrezni okviri obdavčitve za subjekte socialnega gospodarstva), ki temelji na analizah in prispevkih organov držav članic in deležnikov na področju socialnega gospodarstva, ter
- [SWD(2023) xyzx] z naslovom *Non-discriminatory taxation of charitable organisations and their donors: principles drawn from EU case-law* (Nediskriminatorna obdavčitev dobredelnih organizacij in njihovih donatorjev: načela iz sodne prakse EU), ki vsebuje opis tega ključnega načela, kakor ga razlaga Sodišče Evropske unije.

Kot je napovedano v **delovnem programu Komisije za leto 2023**¹⁸, bo Komisija predložila tudi pobudo o čezmejnih dejavnostih združenj na enotnem trgu, katere cilj je odpraviti regulativne in upravne ovire na enotnem trgu za združenja, ki delujejo v več kot eni državi članici. Pobuda bo prispevala h krepitvi gospodarskega in družbenega učinka združenj v EU. Cilj zakonodajne pobude je povezan s ciljem priporočila Sveta o spodbujanju socialne vključenosti in dostopa do trga dela, saj spodbuja ugodno okolje za socialno gospodarstvo, ki omogoča boljše regulativne in upravne pogoje za subjekte socialnega gospodarstva.

- **Skladnost z veljavnimi predpisi s področja zadevne politike**

Akcijski načrt za socialno gospodarstvo sledi **pobudi za socialno podjetništvo**¹⁹ (2011), tj. kratkoročnemu akcijskemu načrtu, katerega cilj je bil podpreti rast socialnih podjetij in spodbuditi razpravo o srednje-/dolgoročnih strategijah za sektor. Temelji na **pobudi za zagon in razširitev podjetij**²⁰ (2016), katere širši cilj je bil inovativnim zagonskim podjetjem zagotoviti priložnosti, da postanejo vodilna v svetu, in sicer z izboljšanjem partnerstev, razvojem spretnosti, dostopom do financiranja in odpravo ovir za zagonske podjetnike (vključno s subjekti socialnega gospodarstva), da razširijo svoje poslovanje na enotnem trgu.

Ta predlog skupaj z akcijskim načrtom za socialno gospodarstvo nadalje spodbuja izvajanje priporočil iz sklepov Sveta o spodbujanju socialnega gospodarstva kot ključnega gonila gospodarskega in socialnega razvoja v Evropi iz leta 2015.

Ta predlog je poleg tega, da prispeva k ciljem iz **evropskega stebra socialnih pravic** in njegovega akcijskega načrta, kot je navedeno zgoraj, povezan še z drugimi pobudami na področjih politike **zaposlovanja** in **socialnega vključevanja**.

Za uspešno izvajanje **evropske strategije oskrbe** in izboljšanje položaja oskrbovancev in oskrbovalcev po vsej EU je bistveno zagotoviti skupno zavezanost vseh deležnikov. Subjekti socialnega gospodarstva prinašajo dodano vrednost zagotavljanju visokokakovostnih storitev oskrbe, saj uporabljajo pristop, osredotočen na posameznika, ter svoj dobiček ponovno vlagajo v svoje poslanstvo in lokalne skupnosti. Ustvarjanje podpornega okolja za socialno gospodarstvo, vključno z boljšim dostopom do financiranja, lahko pripomore k doseganju cilja zagotavljanja kakovostnih, cenovno ugodnih in dostopnih storitev oskrbe po vsej EU. Prav tako lahko zagotovi pravičnejše delovne pogoje za delavce, zlasti s spodbujanjem

¹⁸ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Delovni program Komisije za leto 2023: Močna in povezana Unija (COM(2022) 548 final).

¹⁹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Pobuda za socialno podjetništvo: Ustvarjanje ekosistema za spodbujanje socialnih podjetij kot ključnih akterjev socialnega podjetništva in socialnih inovacij (COM(2011) 682 final).

²⁰ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Naslednji na čelu Evrope: pobuda za zagon in razširitev podjetij (COM(2016) 0733 final).

socialnega dialoga v skladu s **predlogom priporočila Sveta o krepitvi socialnega dialoga v Evropski uniji**²¹. To velja tudi za cilje, določene v okviru **evropskega jamstva za otroke**²², saj lahko subjekti socialnega gospodarstva sodelujejo pri oblikovanju in zagotavljanju kakovostnih storitev za otroke, zlasti za otroke v stiski, kot so vključujoče izobraževanje, podaljšano bivanje ter prostočasne in kulturne dejavnosti. **Strategija EU o otrokovih pravicah**²³ zlasti krepi zavezanost EU boju proti revščini otrok ter zaščiti otrok in mladostnikov pred nasiljem. Pri spodbujanju ukrepov za boj proti nasilju in diskriminaciji, zlasti nad ranljivimi otroki, bi bila koristna podpora vseh delov družbe, vključno s subjekti socialnega gospodarstva.

Predlog je prav tako povezan z **Unijo enakosti** in sorodnimi strategijami, vključno s **strategijo za enakost spolov za obdobje 2020–2025**, **strategijo o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030**²⁴, **strategijo za enakost LGBTIQ oseb**²⁵, **akcijskim načrtom EU za boj proti rasizmu**²⁶ in **strateškimi okvirom EU za Rome za obdobje 2020–2030**²⁷. Socialno gospodarstvo lahko z obravnavanjem izzivov, s katerimi se soočajo prikrajsane in premalo zastopane skupine, pomaga ljudem pri vključevanju na trg dela in boju proti socialni izključenosti.

Predlog prispeva tudi k **akcijskemu načrtu za integracijo in vključevanje za obdobje 2021–2027**²⁸, ki je namenjen podpiranju uspešne integracije in vključevanja migrantov in državljanov EU z migrantskim ozadjem v družbe EU. Socialno gospodarstvo omogoča vključevanje migrantov, na primer z zagotavljanjem zaposlitvenih priložnosti v okviru socialnih podjetij za vključevanje na trg dela, ki so prilagojene njihovim potrebam.

Države članice lahko s podpiranjem socialnega gospodarstva pri vključevanju mladih na trg dela z usposabljanjem, vajeništvu in zaposlovanjem (vključno s spodbujanjem socialnega podjetništva) povečajo število kakovostnih priložnosti za mlade ter tako omogočijo izvajanje **okrepljenega jamstva za mlade**²⁹.

Socialno gospodarstvo lahko prav tako prispeva k zmanjšanju vrzeli v spretnostih, in sicer s preusposabljanjem in izpopolnjevanjem posameznikov v okviru usposabljanja na delovnem mestu in drugih oblik usposabljanja. Ta predlog je zato povezan z **evropskim programom**

²¹ Predlog priporočila Sveta o krepitvi socialnega dialoga v Evropski uniji (COM(2023) 38 final).

²² Priporočilo Sveta (EU) 2021/1004 z dne 14. junija 2021 o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke.

²³ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Strategija EU o otrokovih pravicah (COM(2021) 142 final).

²⁴ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Unija enakosti: strategija o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030 (COM(2021) 101 final).

²⁵ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Unija enakosti: strategija za enakost LGBTIQ oseb za obdobje 2020–2025 (COM(2020) 698 final).

²⁶ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Unija enakosti: akcijski načrt EU za boj proti rasizmu za obdobje 2020–2025 (COM(2020) 565 final).

²⁷ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Unija enakosti: strateški okvir EU za enakost, vključevanje in udeležbo Romov (COM(2020) 620 final).

²⁸ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Akcijski načrt za integracijo in vključevanje za obdobje 2021–2027 (COM(2020) 758 final).

²⁹ Priporočilo Sveta z dne 30. oktobra 2020 o Mostu do delovnih mest – okrepitev jamstva za mlade in nadomestitvi Priporočila Sveta z dne 22. aprila 2013 o vzpostavitvi jamstva za mladino 2020/C 372/01 (UL C 372, 4.11.2020, str. 1).

spretnosti³⁰ ter njegovimi cilji krepitve trajnostne konkurenčnosti, zagotavljanja socialne pravičnosti in krepitve odpornosti. Komisija je maja 2022 začela izvajati partnerstvo Pakt za spretnosti, da bi okrepili spretnosti ljudi, ki delajo v sektorju lokalnega in socialnega gospodarstva. V okviru zaveznitva se izvaja načrt za sektorsko sodelovanje na področju spretnosti s poudarkom na socialnih podjetjih, ki so dejavna na področju vključevanja na trg dela³¹.

- **Skladnost z drugimi politikami Unije**

Predlog dopolnjuje več drugih pobud EU in je skladen z njimi.

Je v skladu z **evropskim zelenim dogovorom** Evropske komisije, tj. načrtom, da bi EU do leta 2050 postala podnebno nevtralna in energijsko učinkovita, ter **programom politike digitalnega desetletja**³², tj. vizijo o digitalni suverenosti v Evropi, ki temelji na jasnih ciljih in načelih. Socialno gospodarstvo lahko predvsem prispeva k tekočim ukrepom v okviru **strategije za dolgoročno konkurenčnost**³³, **industrijskega načrta v okviru zelenega dogovora**³⁴, **akta o neto ničelni industriji**³⁵ in **načrta REPowerEU**³⁶ ter ima od njih koristi, da se poveča konkurenčnost evropske neto ničelne industrije in podpre hiter prehod na podnebno nevtralnost. Da bi Evropska komisija poudarila in okrepila to vlogo, je novembra 2022 objavila **načrt za prehod za industrijski ekosistem lokalnega in socialnega gospodarstva**³⁷, ki je bil oblikovan skupaj z deležniki in v katerem je opredeljenih 14 področij ukrepanja v okviru industrijske strategije EU. V **Priporočilu Sveta z dne 16. junija 2022 o zagotavljanju pravičnega prehoda na podnebno nevtralnost**³⁸ je prav tako priznано, da lahko subjekti socialnega gospodarstva pomagajo zagotoviti, da bo ta prehod socialno pravičen in pošten.

Komisija je izdala smernice za države članice³⁹, v katerih jih spodbuja, naj pri posodabljanju svojih **nacionalnih energetske in podnebne načrtov** obravnavajo pomanjkanje delovne sile in spretnosti, da bi zagotovile ponudbo usposobljene delovne sile za prehod na čisto energijo. V te instrumente strateškega načrtovanja se lahko vključijo subjekti socialnega gospodarstva.

³⁰ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Program znanj in spretnosti za Evropo za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost (COM(2020) 274 final).

³¹ B-WISE je projekt, financiran v okviru programa Erasmus+, katerega cilj je razviti evropsko strategijo za obravnavanje potreb po spretnostih, zlasti digitalnih, v sektorju socialnih podjetij za vključevanje na trg dela.

³² Sklep (EU) 2022/2481 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o vzpostavitvi programa politike Digitalno desetletje do leta 2030 (UL L 323, 19.12.2022, str. 4).

³³ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Dolgoročna konkurenčnost EU: pogled v obdobje po letu 2030 (COM(2023) 168 final).

³⁴ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Industrijski načrt v okviru zelenega dogovora za neto ničelno dobo (COM(2023) 62 final).

³⁵ COM(2023) 161 – Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira ukrepov za krepitev evropskega ekosistema proizvodnje proizvodov neto ničelnih tehnologij (akt o neto ničelni industriji).

³⁶ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Načrt REPowerEU (COM(2022) 230 final).

³⁷ Poročilo, [Načrt za prehod za lokalno in socialno gospodarstvo](#).

³⁸ V skladu s Priporočilom Sveta z dne 16. junija 2022 o zagotavljanju pravičnega prehoda na podnebno nevtralnost (UL C 243, 27.6.2022, str. 35).

³⁹ Obvestilo Komisije o smernicah državam članicam za posodobitev nacionalnih energetske in podnebne načrtov za obdobje 2021–2030 (UL C 495, 29.12.2022, str. 24).

Predlog podpira izvajanje **akcijskega načrta za krožno gospodarstvo**⁴⁰, sprejetega marca 2020. Za reševanje trojne krize podnebnih sprememb, izgube biotske raznovrstnosti in onesnaževanja je cilj akcijskega načrta vključiti ukrepe v zvezi s krožnim gospodarstvom, da se doseže podnebno nevtralnost, z viri gospodarno in konkurenčno gospodarstvo. Medsektorska narava socialnega gospodarstva in njegova pionirska vloga pri ustvarjanju delovnih mest, povezanih s krožnim gospodarstvom, lahko prispevata k razvoju sektorja. Predvsem lahko prispevata k prizadevanju Komisije za spodbujanje trajnostnih izdelkov, ki temelji na **predlogu o vzpostavitvi okvira za določitev zahtev za okoljsko primerno zasnovano za trajnostne izdelke**⁴¹, ter spodbujanje popravil in ponovne uporabe blaga, kot je navedeno v akcijskem načrtu za krožno gospodarstvo. Predlog je pomemben tudi za **strategijo za MSP**⁴², v okviru katere se z zmanjševanjem regulativnega bremena ter izboljševanjem dostopa do trgov in financiranja podpirajo mala in srednja podjetja v vseh sektorjih.

Nazadnje predlog prispeva k doseganju **ciljev trajnostnega razvoja**, sprejetih leta 2015 v okviru agende Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030. Socialno gospodarstvo na nek način prispeva k večini ciljev trajnostnega razvoja, predvsem pa cilju odprave revščine (cilj 1) ter cilju dostojnega dela in gospodarske rasti (cilj 8). Mednarodni politični zagon za socialno gospodarstvo je vse večji, kar je posledica **resolucije o dostojnem delu ter socialnem in solidarnostnem gospodarstvu**, ki jo je v okviru 110. Mednarodne konference dela 10. junija 2022 sprejela Mednarodna organizacija dela⁴³, **priporočila OECD o socialnem in solidarnostnem gospodarstvu ter socialnih inovacijah**, prav tako sprejetega 10. junija 2022⁴⁴, ter **resolucije Združenih narodov o spodbujanju socialnega in solidarnostnega gospodarstva za trajnostni razvoj**⁴⁵, sprejete 18. aprila 2023.

2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

• Pravna podlaga

Predlog bo temeljil na členu 292 Pogodbe o delovanju Evropske unije v povezavi s členom 149 PDEU in členom 153, točki (h) in (j), PDEU.

• Subsidiarnost (za neizključno pristojnost)

Predlog zagotavlja priporočila za države članice glede strategij in politik, v okviru katerih se priznavajo, podpirajo in nadgrajujejo prispevki socialnega gospodarstva, ki so ljudem v pomoč pri dostopu do trga dela in socialnega vključevanja. Vključuje priporočila glede ukrepov za podporo enakomernemu razvoju socialnega gospodarstva po vsej EU in spodbujanje inovativnih pristopov k zaposlovanju v sodelovanju s sektorjem. Izpolnjuje načelo subsidiarnosti, saj določa ključna načela, ki so zlasti uporabna za države članice, v katerih je sektor manj razvit, hkrati pa državam članicam zagotavlja prožnost pri izvajanju priporočil.

⁴⁰ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo – Za čistejšo in konkurenčnejšo Evropo (COM(2020) 98 final).

⁴¹ Predlog uredbe o vzpostavitvi okvira za določitev zahtev za okoljsko primerno zasnovano za trajnostne izdelke in razveljavitvi Direktive 2009/125/ES (2022/0095(COD)).

⁴² Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Strategija za MSP za trajnostno in digitalno Evropo (COM(2020) 103 final).

⁴³ https://www.ilo.org/ilc/ILCSessions/110/reports/texts-adopted/WCMS_848633/lang--en/index.htm

⁴⁴ <https://www.oecd.org/cfe/leed/social-economy/social-economy-recommendation/>

⁴⁵ <https://unsse.org/wp-content/uploads/2023/04/A-77-L60.pdf>

V predlogu je zlasti upoštevan širok nabor tradicij, področij uporabe in izrazov, ki se uporabljajo v socialnem gospodarstvu v državah članicah. Ne vpliva bistveno na finančno ravnovesje držav članic ali na njihovo sposobnost, da ohranijo ali uvedejo ambicioznejše politike.

- **Sorazmernost**

Predlog podpira in dopolnjuje ukrepe držav članic za izboljšanje dostopa do trga dela in socialnega vključevanja, in sicer z ukrepi, ki prispevajo k ustvarjanju podpornega okolja za socialno gospodarstvo. V njem sta priznana širok nabor nacionalnih praks in sistemov ter dejstvo, da bi lahko različne nacionalne, regionalne ali lokalne okoliščine privedle do razlik v načinu izvajanja priporočil. Zato je državam članicam zagotovljena prožnost, da izvajanje predloga prilagodijo svojim edinstvenim okoliščinam.

Načelo sorazmernosti je bilo osrednjega pomena pri izbiri pravega instrumenta za predlog.

- **Izbira instrumenta**

Instrument je predlog priporočila Sveta. Temelji na obstoječem pravu in politiki EU ter je v skladu z vrsto instrumentov, ki so na voljo za ukrepe EU na področju politike zaposlovanja in socialne politike. Priporočilo kot nezavezujoč pravni instrument odraža predpostavko, da imajo države članice pravno pristojnost na področju socialne politike. Prav tako odraža razlike v tradicijah, področjih uporabe, pojmi in stopnjah razvoja socialnega gospodarstva po EU. V priporočilu je izražena zavezanost držav članic ciljem in ukrepom iz besedila, zagotovljena pa je tudi trdna podlaga za sodelovanje na ravni EU na tem področju.

3. **REZULTATI NAKNADNIH OCEN, POSVETOVANJ Z DELEŽNIKI IN OCEN UČINKA**

- **Naknadne ocene/preverjanja primernosti obstoječe zakonodaje**

Ni relevantno.

- **Posvetovanja z deležniki**

Komisija je o tej pobudi izvedla obsežen postopek posvetovanja, v katerem so sodelovali širša javnost in številni deležniki. Postopek je vključeval objavo **poziva k predložitvi dokazov**, predhodno mnenje **Evropskega odbora regij** in srečanja s **socialnimi partnerji, organizacijami civilne družbe, Odborom za zaposlovanje, Odborom za socialno zaščito** ter **strokovno skupino za socialno gospodarstvo in socialna podjetja**. K pričakovanemu področju uporabe predloga sta prispevala tudi **medskupina Evropskega parlamenta za socialno gospodarstvo in Evropski socialno-ekonomski odbor** (v okviru interesne skupine za socialno ekonomijo).

Namen teh posvetovanj je bil doseči uravnotežen pregled vseh vrst zadevnih deležnikov – držav članic, subjektov socialnega gospodarstva, posrednikov pri financiranju in akademikov. Postopek posvetovanja je omogočil vpoglede, ki so bili podlaga za pripravljeno delo, in zagotovil dodatne vidike za predlog. Podrobnosti postopka posvetovanja so analizirane v **delovnem dokumentu služb Komisije**, priloženem temu predlogu.

- **Zbiranje in uporaba strokovnih mnenj**

Poleg prispevkov, prejetih med postopkom posvetovanja z deležniki, so bili podlaga za predlog tudi obsežni dokazi, ki so bili v zadnjih letih zbrani v zvezi z okviri politike in pravnimi okviri za socialno gospodarstvo. Ključni viri dokazov so bili:

- [poročilo o evidentiranju ekosistemov socialnih podjetij v vseh državah EU](#) iz leta 2020, za katero so se raziskovalci posvetovali z več kot 750 deležniki, vključno z oblikovalci politik, predstavniki socialnih podjetij, mrež socialnih podjetij in drugih podpornih organizacij, akademiki in strokovnjaki iz vseh držav članic ter od drugod;
- [orodje politike boljšega podjetništva Better Entrepreneurship Policy](#), [poglobljeni pregledi politike socialnega podjetništva](#) v več državah članicah in mednarodne smernice o [merjenju socialnega učinka za socialno in solidarnostno gospodarstvo](#) ter o [pravnih okvirih za socialno in solidarnostno gospodarstvo](#), ki so bile razvite v sodelovanju z OECD;
- priporočilo OECD o socialnem in solidarnostnem gospodarstvu ter socialnih inovacijah, sprejeto 10. junija 2022, ter [smernice politike za merjenje socialnega učinka za socialno in solidarnostno gospodarstvo](#);
- študija iz leta 2017 z naslovom *Recent evolutions of the social economy in the European Union* (Nedavni razvoj socialnega gospodarstva v Evropski uniji), ki jo je za Evropski ekonomsko-socialni odbor izvedel Mednarodni raziskovalni in informativni center za javno, socialno in združeno gospodarstvo;
- [študija iz leta 2020 o učinku pobude Komisije za socialno podjetništvo iz leta 2011](#) in njenih nadaljnjih ukrepov, ki temelji na več kot 300 razgovorih s številnimi različnimi deležniki iz vseh držav članic EU, ter
- [načrt za prehod za lokalno in socialno gospodarstvo](#) ter prispevki, prejeti med postopkom soustvarjanja.

- **Ocena učinka**

Predlagani instrument – priporočilo Sveta – zagotavlja smernice o načinih prilagajanja okvirov politike in pravnih okvirov za podporo subjektom socialnega gospodarstva ter državam članicam omogoča prožnost, da ukrepe oblikujejo in izvajajo v skladu s svojimi nacionalnimi praksami in glede na naravo ekosistemov socialnega gospodarstva. Ocena učinka zato ni potrebna.

Predlog lahko izboljša ugodno okolje za socialno gospodarstvo, zlasti v državah članicah z manj razvitim socialnim gospodarstvom. To bo pripomoglo k enakomernejšemu razvoju sektorja po vsej EU.

- **Primernost in poenostavitev ureditve**

Ni relevantno.

- **Temeljne pravice**

To priporočilo spoštuje temeljne pravice in upošteva načela iz Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. V socialnem gospodarstvu se prednostno obravnavajo družbena in okoljska odgovornost, udeležba in demokratično upravljanje, kar je v skladu z osredotočenostjo Listine na spodbujanje enakosti in solidarnosti.

4. PRORAČUNSKÉ POSLEDICE

Ta predlog nima finančnih posledic za proračun EU.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Načrti za izvedbo ter ureditev spremljanja, ocenjevanja in poročanja**

V točki 23 se državam članicam priporoča, naj v 18 mesecih po sprejetju predloga sprejmejo ali posodobijo svoje strategije za socialno gospodarstvo.

V točki 24 se državam članicam priporoča, naj pregledajo in izboljšajo svoje upravne in institucionalne ureditve na vseh ravneh upravljanja.

V točki 25 se državam članicam priporoča, naj spremljajo in ocenijo svoje izvajanje priporočila Sveta na nacionalni ravni in v postopek vključijo regionalne in lokalne organe ter deležnike. Komisija bo spremljala izvajanje z rednimi posvetovanji z državami članicami v okviru Odbora za zaposlovanje in Odbora za socialno zaščito.

V točki 26 so države članice pozvane, naj o svojem napredku v zvezi z izvajanjem Priporočila uradno poročajo najpozneje štiri leta po njegovem sprejetju in ponovno pet let po tem.

Da bi se breme poročanja vlad EU čim bolj zmanjšalo, bi moral natančen časovni okvir za prvo poročilo sovpadati z okvirom poročanja, predvidenim v priporočilu OECD o socialnem in solidarnostnem gospodarstvu ter socialnih inovacijah. Na podlagi tega bo Komisija pripravila poročilo o izvajanju tega priporočila ter ga predložila Odboru za zaposlovanje in Odboru za socialno zaščito v razpravo.

- **Obrazložitevni dokumenti (za direktive)**

Ni relevantno.

- **Natančnejša pojasnitev posameznih določb predloga**

V točkah 1–3 so navedeni cilji in področje uporabe tega priporočila.

Točka 4 vsebuje opredelitvi socialnega gospodarstva in socialnega podjetja.

Točke 5–8 vsebujejo priporočilo za države članice, naj sprejmejo ukrepe za **spodbujanje dostopa do trga dela in socialnega vključevanja** v okviru socialnega gospodarstva. Natančneje:

Točka 5 vsebuje priporočilo za države članice, naj uvedejo **politike trga dela** za podporo zaposlenim v socialnih podjetjih in njihovem ponovnemu vključevanju na trg dela, naj podprejo sodelovanje med javnimi zavodi za zaposlovanje, subjekti socialnega gospodarstva in običajnimi podjetji, da bi bolje dosegli mlade, ki se ne izobražujejo, niso zaposleni ali se ne usposablajo, naj spodbujajo socialno podjetništvo kot sredstvo za ustvarjanje samozaposlitve in zaposlitve na splošno, naj več invalidom omogočijo vključevanje na trg dela ter spodbujajo socialni dialog in kolektivna pogajanja, da se zagotovijo pravični delovni pogoji.

Točka 6 vsebuje priporočilo za države članice, naj priznajo in podprejo prispevke subjektov socialnega gospodarstva k **socialnemu vključevanju** ter jih vključijo v oblikovanje in izvajanje socialnih storitev in storitev oskrbe, stanovanjska vprašanja ter izobraževanje in dejavnosti za otroke in mlade.

Točka 7 vsebuje priporočilo za države članice, naj podprejo **usposabljanje in razvoj spretnosti** za socialno gospodarstvo tako, da zbirajo podatke o spretnostih, povezanih s potrebami trga, sodelujejo s socialnim gospodarstvom pri omogočanju usposabljanja za zaposlene, da bi se zmanjšale vrzeli v spretnostih in olajšal njihov prehod na trg dela, ter

ustanovijo nacionalne ali čezmejne strokovne centre za socialno gospodarstvo v sodelovanju z izvajalci poklicnega izobraževanja in usposabljanja.

Točka 8 vsebuje priporočilo za države članice, naj okrepijo vlogo subjektov socialnega gospodarstva, da se podprejo **socialne inovacije** ter ključni sektorji lokalnega razvoja in zaposlovanja, ter nadgradijo prispevek socialnega gospodarstva k **pravičnemu dvojnemu prehodu**, hkrati pa spodbujajo trajnostni gospodarski in industrijski razvoj ter teritorialno kohezijo.

Točke 9–21 vsebujejo priporočilo za države članice, naj razvijejo omogočitevne okvire za socialno gospodarstvo z oblikovanjem in izvajanjem celovitih strategij za ta sektor. Natančneje:

Točka 13 vsebuje priporočilo za države članice, naj izboljšajo **dostop do javnega in zasebnega financiranja** za socialno gospodarstvo tako, da z razpoložljivimi sredstvi, kot so skladi EU, omogočajo ekosisteme socialnega financiranja.

Točke 14–16 vsebujejo priporočilo za države članice, naj **izboljšajo dostop subjektov socialnega gospodarstva do trgov** tako, da spodbujajo uporabo družbeno odgovornega javnega naročanja v skladu z možnostmi, ki jih ponuja sedanji evropski pravni okvir o javnem naročanju, ter podpirajo sodelovanje med subjekti socialnega gospodarstva in običajnimi podjetji.

Točka 17 vsebuje priporočilo za države članice, naj v največji možni meri izkoristijo sedanje področje uporabe **pravil o državni pomoči** v skladu s pravom EU za podporo socialnemu gospodarstvu.

Točka 18 vsebuje priporočilo za države članice, naj zagotovijo, da **davčni sistemi** ne ovirajo razvoja socialnega gospodarstva, ocenijo, ali davčni sistemi v zadostni meri spodbujajo njegov razvoj, in okrepijo čezmejno filantropijo.

Točka 19 vsebuje priporočilo za države članice, naj podprejo subjekte socialnega gospodarstva pri uporabi **postopkov merjenja in upravljanja socialnega učinka**, ki se uporabljajo za merjenje in ocenjevanje socialnega učinka posameznega projekta ali organizacije.

Točki 20 in 21 vsebujeta priporočilo za države članice, naj **ozaveščajo** o socialnem gospodarstvu in njegovih prispevkih, med drugim s spremljanjem razvoja in uspešnosti socialnega gospodarstva z **raziskavami, podatki in statistiko**.

V točki 22 se pozdravlja namera Komisije, da podpre izvajanje priporočila Sveta, tudi z nadaljnjimi ukrepi.

Točke 23–26 se nanašajo na postopek izvajanja, spremljanja in ocenjevanja.

Predlog

PRIPOROČILO SVETA

o razvoju okvirnih pogojev za socialno gospodarstvo

SVET EVROPSKE UNIJE JE —

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 292 v povezavi s členom 149 in členom 153, točki (h) in (j), Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij⁴⁶,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Evropski steber socialnih pravic⁴⁷, razglašen 17. novembra 2017, določa več načel v podporo pravičnim in dobro delujočim trgov delu in sistemom socialnega varstva. Ta načela vključujejo načelo 1 o pravici do kakovostnega in vključujočega izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja, načelo 2 o enakosti spolov, načelo 3 o enakih možnostih, načelo 4 o aktivni podpori zaposlovanju, načelo 5 o varni in prilagodljivi zaposlitvi ter načela 11 in 16–20 o socialni zaščiti in vključevanju otrok, invalidov in brezdomcev ter dostopu do osnovnih storitev, zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe.
- (2) Evropski svet je junija 2021 v skladu z Izjavo iz Porta⁴⁸ pozdravil krovne cilje Unije za leto 2030, določene v akcijskem načrtu za evropski steber socialnih pravic⁴⁹. Namen teh ciljev je doseči najmanj 78-odstotno stopnjo zaposlenosti, najmanj 60-odstotno vsakoletno udeležbo odraslih v programih usposabljanja in zmanjšanje števila ljudi, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, za vsaj 15 milijonov (od tega vsaj 5 milijonov otrok). Države članice so nato določile nacionalne cilje na vseh treh področjih, da bi prispevale k doseganju teh skupnih ciljev.
- (3) Kljub napredku, ki je bil v zadnjem desetletju dosežen pri zmanjševanju revščine in socialne izključenosti, je bilo leta 2021 še vedno ogroženih 95,4 milijona ljudi. Tveganje revščine se je povečalo za ljudi, ki živijo v gospodinjstvih (navidezno) brez delovno aktivnih članov, v številnih državah članicah pa sta se stopnja in trajanje revščine še poslabšala. Za rešitev te težave je ključno kakovostno in trajnostno zaposlovanje. Zaradi načina delovanja socialnega gospodarstva, njegovih ukrepov in ciljev, za katere si prizadeva, ima socialno gospodarstvo ključno vlogo pri izboljšanju

⁴⁶ Mnenje Odbora regij, Ustvarjanje ugodnega okolja za socialno ekonomijo – lokalni in regionalni vidik (CDR 5492/2022).

⁴⁷ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Akcijski načrt za evropski steber socialnih pravic (COM(2021) 102 final).

⁴⁸ <https://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2021/05/08/the-porto-declaration/>

⁴⁹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Akcijski načrt za evropski steber socialnih pravic (COM(2021) 102 final).

socialne vključenosti in enakega dostopa do trga dela. Zato prispeva k uspešnemu izvajanju evropskega stebra socialnih pravic.

- (4) Subjekti socialnega gospodarstva lahko ustvarjajo in ohranjajo kakovostna delovna mesta, pa tudi prispevajo k vključevanju prikrajšanih skupin v družbo in na trg dela ter k enakim možnostim za vse. To je v skladu z okvirom vključujočega okrevanja, kot je poudarjeno v smernicah za politike zaposlovanja držav članic iz Sklepa Sveta (EU) 2022/2296⁵⁰. Spodbujajo lahko trajnostni gospodarski in industrijski razvoj ter aktivno udeležbo državljanov v družbi. Subjekti socialnega gospodarstva prav tako znatno prispevajo k evropskim sistemom socialnega varstva, saj dopolnjujejo javne storitve, oživljajo podeželska in redko poseljena območja v Evropi ter imajo pomembno vlogo pri mednarodni razvojni politiki.
- (5) Evropska komisija je 9. decembra 2021 sprejela akcijski načrt za socialno gospodarstvo⁵¹. Akcijski načrt prispeva k izvajanju prednostne naloge Evropske komisije glede ustvarjanja gospodarstva po meri ljudi ter je v skladu s sklepi Sveta o spodbujanju socialnega gospodarstva kot ključnega gonila gospodarskega in socialnega razvoja v Evropi iz leta 2015⁵². Komisija je v akcijskem načrtu predstavila konkretne ukrepe, ki jih je treba izvajati na ravni Unije in na nacionalni ravni. Cilji ukrepov so spodbujati socialne inovacije, podpreti razvoj socialnega gospodarstva ter sprostiti njegovo družbeno in gospodarsko preobrazbeno moč. Ukrepi so osredotočeni na ustvarjanje ustreznih pogojev za uspešno socialno gospodarstvo, pri čemer se ustvarjajo priložnosti za subjekte socialnega gospodarstva za zagon in razširitev podjetij ter zagotavlja večja prepoznavnost socialnega gospodarstva in njegovega potenciala. Evropski parlament je akcijski načrt pozdravil v svoji resoluciji z dne 6. julija 2022⁵³.
- (6) Socialno gospodarstvo, ki mu v nekaterih državah članicah pravijo tudi solidarnostno gospodarstvo in/ali socialno in solidarnostno gospodarstvo, zajema raznolik nabor subjektov z različnimi poslovnimi in organizacijskimi modeli, ki dajejo socialnim in/ali okoljskim ciljem prednost pred dobičkom. Ti subjekti imajo lahko različne pravne oblike, kot so zadruga, vzajemne družbe, združenja in fundacije, vključujejo pa tudi socialna podjetja, ki so v nekaterih državah članicah priznana kot posebna pravna oblika. Sledijo skupnim načelom ponovnega vlaganja večine svojega dobička v uresničevanje socialnih in/ali okoljskih ciljev ter izvajanja demokratičnega in/ali participativnega upravljanja. Posebna oblika upravljanja in vodenja, ki jo prevzamejo subjekti socialnega gospodarstva, se razlikuje glede na njihovo naravo, obseg in okvir delovanja. Načelo demokratičnega ali participativnega upravljanja ima zato različne oblike, od neposrednega sodelovanja članov v postopkih upravljanja do predstavniškega sodelovanja članov ali partnerjev v ločenih upravljavskih in vodstvenih funkcijah. Na primer, v zadrugah, družbah za vzajemno zavarovanje in združenjih se to načelo pogosto uresničuje v obliki „ena oseba, en glas“. Za postopke odločanja v subjektih socialnega gospodarstva je značilen sklop nadzornih sistemov in

⁵⁰ Sklep Sveta (EU) 2022/2296 z dne 21. novembra 2022 o smernicah za politike zaposlovanja držav članic (UL L 304, 24.11.2022, str. 67).

⁵¹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu Ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Ustvarjanje gospodarstva po meri ljudi: akcijski načrt za socialno gospodarstvo (COM(2021) 778 final).

⁵² Sklepi Sveta o spodbujanju socialnega gospodarstva kot ključnega gonila gospodarskega in socialnega razvoja (15071/15).

⁵³ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 6. julija 2022 o akcijskem načrtu EU za socialno gospodarstvo (2021/2179(INI)).

odnosov med različnimi akterji, ki so vključeni v subjekt, vključno s poslovodji, partnerji, zaposlenimi in upravičenci. Socialno gospodarstvo z združevanjem teh različnih akterjev spodbuja večdeležniško prizadevanje, ki je osredotočeno na kulturo udeležbe, odgovornosti in preglednosti ter usmerjeno k doseganju skupnega cilja.

- (7) Subjekti socialnega gospodarstva si pogosto prizadevajo ustvariti gospodarske priložnosti, ki spodbujajo socialno vključevanje prikrajšanih skupin, vključno z invalidi in ljudmi s težavami z duševnim zdravjem, na trg dela. Socialna podjetja za vključevanje na trg dela so vrsta socialnih podjetij, ki se osredotočajo na pomoč tem skupinam ljudi pri vključevanju v družbo in na trg dela tako, da zagotavljajo delovna mesta na različnih ravneh spretnosti z vključujočimi in prožnimi delovnimi pogoji. Zagotavljanje jezikovne podpore delavcem migrantom ter prilagojenih nalog in delovnih okolij za invalide lahko tem na primer omogoči izhod iz revščine in socialne izključenosti. Te zaposlitvene priložnosti so lahko odskočna deska v druge sektorje na trgu dela, saj dolgotrajno brezposelnim in drugim ljudem, ki se soočajo s težavami pri dostopu do trga dela, pomagajo pri premagovanju ovir pri zaposlovanju.
- (8) Nova socialna podjetja so lahko močno orodje za ustvarjanje delovnih mest in pozitivne družbene spremembe. Socialno gospodarstvo lahko nekaterim premalo zastopanim skupinam, kot so ženske ali mladi, zagotovi priložnosti, da vstopijo na trg dela ali ustanovijo socialna podjetja. Po podatkih raziskave Global Entrepreneurship Monitor je približno 55 % socialnih podjetnikov na svetu moških, 45 % pa žensk, medtem ko je pri običajni samozaposlitvi moških dvakrat več kot žensk. Glede na nedavno raziskavo Eurobarometer o odnosu mladih do socialnega podjetništva mladi cenijo pomen socialnih in okoljskih ciljev ter participativnega vodenja. Države članice bi lahko preučile načine za zmanjšanje odvrtilnih dejavnikov za potencialne podjetnike, kot je zagotavljanje, da ohranijo dostop do ustrezne socialne zaščite. Nekaterne države članice so zmanjšale prispevke za socialno varnost, da bi subjekte socialnega gospodarstva spodbudile k zaposlovanju delavcev. Zagotovitev okvira, ki omogoča prenos podjetij na zaposlene za oblikovanje delavskih zadrug, je lahko tudi eden od načinov za zagotovitev nadaljnjega delovanja malih in družinskih podjetij ter preprečitev izgube delovnih mest, na primer zaradi prestrukturiranja.
- (9) Subjekti socialnega gospodarstva spodbujajo tudi vključevanje mladih, zlasti mladih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo. Zagotavljajo programe usposabljanja in razvoja spretnosti ter vajeništva iz Priporočila Sveta z dne 15. marca 2018 o evropskem okviru za kakovostna in učinkovita vajeništva⁵⁴, pa tudi zaposlitvene priložnosti. Zato prispevajo k ciljem, določenim v okviru jamstva za mlade iz Priporočila Sveta z dne 30. oktobra 2020 o Mostu do delovnih mest – okrepitev jamstva za mlade⁵⁵ in Priporočila Sveta z dne 16. junija 2022 o evropskem pristopu k mikrodokazilom za vseživljenjsko učenje in zaposljivost⁵⁶. Subjekte socialnega gospodarstva lahko v tej vlogi podpirajo sredstva Unije, na primer iz

⁵⁴ Priporočilo Sveta z dne 15. marca 2018 o evropskem okviru za kakovostna in učinkovita vajeništva (UL C 153, 2.5.2018, str. 1).

⁵⁵ Priporočilo Sveta z dne 30. oktobra 2020 o Mostu do delovnih mest – okrepitev jamstva za mlade in nadomestitvi Priporočila Sveta z dne 22. aprila 2013 o vzpostavitvi jamstva za mladino (UL C 372, 4.11.2020, str. 1).

⁵⁶ Priporočilo Sveta z dne 16. junija 2022 o evropskem pristopu k mikrodokazilom za vseživljenjsko učenje in zaposljivost (UL C 243, 27.6.2022, str. 10).

programa Evropski socialni sklad plus, vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2021/1057⁵⁷. V zvezi s tem so bile v državah članicah izvedene uspešne pobude za sodelovanje med javnimi zavodi za zaposlovanje in subjekti socialnega gospodarstva⁵⁸. Subjekti socialnega gospodarstva imajo v okviru teh pobud pomembno vlogo pri opredeljevanju ljudi, ki potrebujejo pomoč, in razvoju prilagojenih načrtov, da ti lažje dosežejo socialno in poklicno vključenost, kar vključuje priložnosti za usposabljanje in delo.

- (10) Subjekti socialnega gospodarstva lahko spodbujajo pravične delovne pogoje z vključevanjem zaposlenih v svoje upravljanje in odločanje. Spodbujanje socialnega dialoga in kolektivnih pogajanj v socialnem gospodarstvu lahko izboljša delovne pogoje zaposlenih. Države članice lahko ta vidik socialnega gospodarstva spodbujajo, se nanj opirajo ter uporabijo njegovo znanje in izkušnje tako, da subjekte socialnega gospodarstva vključijo v oblikovanje in izvajanje aktivnih politik trga dela⁵⁹.
- (11) Socialno gospodarstvo prispeva k Uniji enakosti, saj spodbuja socialno vključevanje prikrajšanih in premalo zastopanih skupin z zagotavljanjem socialnih storitev in storitev oskrbe (vključno z otroškim varstvom, zdravstvenim varstvom in dolgotrajno oskrbo), socialnih stanovanj ter podpore otrokom in mladim s posebnimi potrebami. Prispeva k zmanjševanju neenakosti, kot je vrzel stopnje delovne aktivnosti med spoloma, in sicer z neposrednim zaposlovanjem velikega deleža žensk in zagotavljanjem storitev oskrbe, ki oskrbovalcem, med katerimi je večina žensk, omogočajo vključevanje na trg dela. Socialno gospodarstvo lahko kot pomemben partner javnega sektorja pomembno prispeva k oblikovanju in zagotavljanju storitev bivalne oskrbe ter oskrbe na domu in v skupnosti. Javni organi in subjekti socialnega gospodarstva lahko v okviru pobud za partnerstvo zagotavljajo visokokakovostne, dostopne in cenovno ugodne storitve oskrbe.
- (12) Sistemi poklicnega izobraževanja in usposabljanja imajo ključno vlogo pri opremljanju ljudi s spretnostmi, ki jih potrebujejo na delovnem mestu, za osebni razvoj in državljanstvo. Prav tako pripomorejo k zagotavljanju usposobljene delovne sile, ki lahko prispeva k pravičnemu dvojnemu zelenemu in digitalnemu prehodu. Subjekti socialnega gospodarstva zagotavljajo zaposlitvene priložnosti, usposabljanje na delovnem mestu in programe učenja na delovnem mestu, ki so prilagojeni potrebam posameznikov in lokalnega gospodarstva. Pripomorejo lahko k uvajanju individualnih učnih računov iz Priporočila Sveta z dne 16. junija 2022 o individualnih učnih računih⁶⁰. Tako lahko prispevajo k doseganju usposobljene in prilagodljive delovne sile, ki se lahko odziva na spremembe na trgu dela, kar bi lahko olajšalo prehajanje med delovnimi mesti in ublažilo pomanjkanje delovne sile ter s tem prispevalo k

⁵⁷ Uredba (EU) 2021/1057 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi Evropskega socialnega sklada plus (ESS+) in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1296/2013 (UL L 231, 30.6.2021, str. 21).

⁵⁸ Primer tega je podpora, ki jo Belgija zagotavlja za „collectief maatwerk“, kar vključuje finančno podporo socialnim podjetjem za vključevanje na trg dela.

⁵⁹ Primer tega je francoska pobuda „Territoires Zéro Chômeurs de Longue Durée“, namenjena boju proti dolgotrajni brezposelnosti z ustanovitvijo neprofitnih organizacij na območjih z visokimi stopnjami dolgotrajne brezposelnosti z namenom, da za nedoločen čas zaposlijo lokalne prebivalce, ki bodo opravljali koristne dejavnosti za skupnost, kot so recikliranje, otroško varstvo in skupnostno vrtnarjenje. Podobne pobude so bile uvedene v Groeningenu na Nizozemskem in Marientaalu v Avstriji.

⁶⁰ Priporočilo Sveta z dne 16. junija 2022 o individualnih učnih računih 2022/C 243/03 (UL C 243, 27.6.2022, str. 26).

splošni gospodarski rasti. Države članice lahko ta potencial izkoristijo med zbiranjem podatkov o spretnostih, omogočanjem usposabljanja in oblikovanjem učnih načrtov.

- (13) Izzive, ki jih prinašajo dvojni prehod in demografske spremembe, je treba reševati na regionalni in lokalni ravni, da se doseže gospodarska socialna in teritorialna kohezija. Subjekti socialnega gospodarstva na splošno delujejo od spodaj navzgor, pri čemer so blizu skupnostim, državljanom in težavam, s katerimi se ti soočajo, pogosto delujejo kot socialni inovatorji in iščejo rešitve, ki jih je mogoče razširiti in/ali ponoviti in ki prispevajo k sistemskim družbenim spremembam. Socialno gospodarstvo bi lahko na primer nizko usposobljenim delavcem iz sektorjev, ki se soočajo z veliki spremembami, ponudilo možnosti za izpopolnjevanje in skupinam z nizkimi dohodki zagotovilo cenovno ugodne osnovne dobrine. Na oddaljenih in podeželskih območjih, kjer je manj ponudb delovnih mest in izobraževanja, lahko subjekti socialnega gospodarstva zagotovijo nujno potrebne priložnosti in tako povečajo privlačnost teh regij. Razvoj ekosistemov socialnega gospodarstva EU zato prispeva k blaženju posledic staranja prebivalstva, depopulacije in drugih demografskih trendov ter k spodbujanju lokalnega gospodarskega in industrijskega razvoja, predvsem na podeželju in oddaljenih območjih ter v najbolj oddaljenih regijah EU, na primer v sektorju kmetijstva, ekološke pridelave hrane in modrega gospodarstva.
- (14) Spodbujanje lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, in ugodnih ekosistemov za socialne inovacije krepí socialno gospodarstvo in spodbuja spremembe za podnebno nevtravno gospodarstvo v skladu z evropskim zelenim dogovorom⁶¹ in industrijskim načrtom v okviru zelenega dogovora⁶². Glede na pomembno vlogo socialnega gospodarstva pri razvoju krožnega gospodarstva bi lahko oblikovanje medsektorskih in skladnih ukrepov industrijske politike o ponovni uporabi, popravilih in recikliranju spodbudilo delujoč trg sekundarnih surovin, pri čemer bi se optimiziral prispevek socialnega gospodarstva k ciljem iz akcijskega načrta za krožno gospodarstvo⁶³ in spodbudila konkurenčnost neto ničelne industrije Evrope. Subjekti socialnega gospodarstva, ki delujejo na digitalnem področju, so pokazali potencial za opolnomočenje državljanov in podjetij, da sodelujejo pri vključujočem digitalnem prehodu, osredotočenem na posameznika, ter imajo dejavno vlogo pri doseganju ciljev programa politike Digitalno desetletje do leta 2030, vzpostavljenega s Sklepom (EU) 2022/2481⁶⁴, ter Evropske deklaracije o digitalnih pravicah in načelih za digitalno desetletje⁶⁵. Za okrepitev odpornosti tega dvojnega prehoda na zeleno in digitalno družbo je Komisija maja 2021 posodobila svojo industrijsko strategijo Unije. V strategiji so opredeljeni izzivi, s katerimi se sooča 14 industrijskih ekosistemov, vključno z ekosistemom lokalnega in socialnega gospodarstva.
- (15) Da bi socialno gospodarstvo lahko izkoristilo svoj potencial pri podpiranju dostopa do trga dela, socialnega vključevanja, razvoja spretnosti, teritorialne kohezije in

⁶¹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Evropski zeleni dogovor (COM(2019) 640 final).

⁶² Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Industrijski načrt v okviru zelenega dogovora za neto ničelno dobo (COM(2023) 62 final).

⁶³ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo – Za čistejšo in konkurenčnejšo Evropo (COM(2020) 98 final).

⁶⁴ Sklep (EU) 2022/2481 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o vzpostavitvi programa politike Digitalno desetletje do leta 2030 (UL L 323, 19.12.2022, str. 4).

⁶⁵ Evropska deklaracija o digitalnih pravicah in načelih za digitalno desetletje (COM(2022) 28 final).

trajnostnega gospodarskega razvoja, je potreben omogočitveni okvir. Ker na socialno gospodarstvo vplivajo horizontalne in sektorske politike in določbe, je treba v omogočitvenem okviru upoštevati posebne značilnosti socialnega gospodarstva in dodatne ovire, s katerimi se subjekti socialnega gospodarstva soočajo pri svojem razvoju in ki omejujejo njihovo zmožnost delovanja skupaj z običajnimi podjetji. Subjekti socialnega gospodarstva si ne prizadevajo za čim večjo učinkovitost in dobiček, temveč za ustvarjanje pozitivnih družbenih rezultatov. Potrebujemo podpirne ukrepe ter ugodna finančna, upravna in pravna okolja, v katerih se upoštevajo posebne značilnosti njihovih poslovnih modelov v smislu upravljanja, razporeditve dobička, delovnih pogojev in učinka. Ti ukrepi jim na primer omogočajo, da zaposlujejo delavce, ki so manj produktivni, ali zagotavljajo socialne storitve po dostopnih cenah. Za vzpostavitev omogočitvenih okvirov so potrebne celovite strategije. To lahko vključuje sprejemanje regulativnih ukrepov ali izvajanje oziroma prilagajanje politik in pobud za podporo prispevku socialnega gospodarstva k socialnim in okoljskim ciljem ter povečanje njihove gospodarske in industrijske vrednosti. S temi strategijami bi bilo treba spremljati napredek in meriti učinkovitost pobud, po potrebi izvajati prilagoditve in izboljšave ter na koncu doseči učinkovitejše in prodornejše rezultate v sektorju. Strategije bo morda treba sprejeti na različnih ravneh upravljanja (nacionalni, regionalni in lokalni), odvisno od institucionalne organizacije in razmer v posamezni državi članici. V regijah in na drugih podnacionalnih ravneh bi se lahko sprejele strategije za socialno gospodarstvo, ki so jasno povezane s cilji in prednostnimi nalogami za regionalni razvoj, da bi se čim bolj povečale vzajemne koristi.

- (16) Za uspešen razvoj in izvajanje strategij za socialno gospodarstvo je bistveno vključiti deležnike na področju socialnega gospodarstva. Več držav članic je že ustanovilo skupine na visoki ravni, ki spodbujajo dialog med javnimi organi in subjekti socialnega gospodarstva⁶⁶. Predstavniške mreže socialnega gospodarstva so prav tako lahko platforma za skupno ukrepanje, lajšajo lahko sodelovanje in izmenjavo informacij ter ustvarjajo priložnosti za krepitev zmogljivosti in vzajemno učenje.
- (17) Javna finančna podpora ima pomembno vlogo pri omogočanju zagona in razvoja subjektov socialnega gospodarstva. Subjekti socialnega gospodarstva imajo na splošno večje težave pri dostopu do finančnih sredstev kot druga podjetja. Analiza finančnih trgov socialnih podjetij je na primer kljub nekaterim izboljšavam razkrila vztrajno neuskkljenost med ponudbo in povpraševanjem po financiranju za socialna podjetja v Evropi, in sicer v smislu dostopa do dolžniškega in lastniškega kapitala. Ker si subjekti socialnega gospodarstva prizadevajo ustvarjati pozitivne socialne in/ali okoljske učinke ter lahko dobiček med svoje financerje in lastnike razdelijo le v omejenem obsegu, če sploh, običajno niso primerni za vlagatelje, ki si prizadevajo za znatne finančne donose. Podporni ukrepi, ki so na voljo za reševanje tega vprašanja, so običajno neenotni in se precej razlikujejo po svoji učinkovitosti. Ukrepi segajo od nepovratnih sredstev in subvencij do storitev svetovanja in krepitev zmogljivosti, pogosto pa jih zagotavljajo inkubatorji. Zato je še vedno veliko možnosti za izboljšave pri zagotavljanju prilagojenega financiranja za različne faze življenjskega cikla subjekta socialnega gospodarstva, koristna pa bi bila tudi nadaljnja podpora pri mobilizaciji zasebnega financiranja in drugih dopolnilnih ukrepov za izboljšanje dostopa subjektov socialnega gospodarstva do financiranja. En tak pristop vključuje zagotavljanje možnosti posameznim varčevalcem ali zaposlenim, ki so vključeni v

⁶⁶ Kot so francoski visoki svet za socialno in solidarnostno gospodarstvo, španski svet za razvoj socialnega gospodarstva in portugalski nacionalni svet za socialno gospodarstvo.

pokojninske ali varčevalne načrte, ki jih financirajo delodajalci, da izberejo varčevalni načrt, pri katerem se del njihovih prihrankov vložijo v socialno podjetje⁶⁷.

- (18) Unija zagotavlja številne možnosti financiranja za podporo socialnemu gospodarstvu. Financiranje se zagotavlja v okviru Evropskega socialnega sklada plus, Evropskega sklada za regionalni razvoj, vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2021/1058⁶⁸, Sklada za pravični prehod, vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2021/1056⁶⁹, Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, vzpostavljenega z Uredbo (EU) št. 1305/2013⁷⁰, programa Enotni trg, vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2021/690⁷¹, programa InvestEU, vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2021/523⁷², in po potrebi mehanizma za okrevanje in odpornost, vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2021/241⁷³. Unija prek platforme fi-compass zagotavlja tudi svetovalno podporo za oblikovanje finančnih instrumentov v okviru skladov kohezijske politike. Države članice, vključno z regionalnimi in lokalnimi organi, bi lahko te priložnosti bolje izkoristile s sprejetjem posebnih ukrepov za socialno gospodarstvo. Tehnična podpora⁷⁴ je še en instrument Unije, ki je na voljo za izboljšanje zmogljivosti držav članic, da oblikujejo in izvajajo politike za okrepitev socialnega gospodarstva.
- (19) Zagotavljanje blaga in storitev ter sodelovanje z javnimi organi in običajnimi podjetji sta bistvena za razvoj socialnega gospodarstva, ustvarjanje prihodkov in pomoč subjektom socialnega gospodarstva, da postanejo finančno samozadostni. Ker pravila Unije o javnem naročanju omogočajo prožnost, lahko naročniki javno naročanje uporabljajo bolj strateško, tako da določijo inovativna, zelena in socialna merila, s čimer nazadnje prispevajo k bolj trajnostnemu, vključujočemu in konkurenčnemu gospodarstvu. Vendar se večina naročil še vedno odda izključno na podlagi cene. Ker si subjekti socialnega gospodarstva prizadevajo za zagotavljanje družbenih in kolektivnih koristi in ne za zagotavljanje storitev po najnižji ceni, težko konkurirajo v rednih postopkih javnega naročanja, čeprav jim lahko zagotovijo širšo dodano vrednost. Obstajajo tudi možnosti za povečanje poslovne zmogljivosti subjektov socialnega gospodarstva, med drugim z bolj sistemskim vključevanjem v običajne poslovne vrednostne verige in sklepanjem partnerstev z njimi za oddajo skupnih ponudb za javna naročila in ustvarjanje novih tržnih priložnosti.
- (20) Javni organi pogosto ne izkoristijo v celoti trenutnih možnosti v skladu s pravili o državni pomoči za podporo socialnemu gospodarstvu, kadar trg sam ne zmore doseči

⁶⁷ Na primer „Les Fonds Communs de Placement d’Entreprise solidaires“ v Franciji.

⁶⁸ Uredba (EU) 2021/1058 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu (UL L 231, 30.6.2021, str. 60).

⁶⁹ Uredba (EU) 2021/1056 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi Sklada za pravični prehod (UL L 231, 30.6.2021, str. 1).

⁷⁰ Uredba (EU) št. 1305/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005 (UL L 347, 20.12.2013, str. 487).

⁷¹ Uredba (EU) 2021/690 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021 o vzpostavitvi programa za notranji trg, konkurenčnost podjetij, vključno z malimi in srednjimi podjetji, področje rastlin, živali, hrane in krme in evropsko statistiko (program Enotni trg) ter o razveljavitvi uredb (EU) št. 99/2013, (EU) št. 1287/2013, (EU) št. 254/2014 in (EU) št. 652/2014 (UL L 153, 3.5.2021, str. 1).

⁷² Uredba (EU) 2021/523 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. marca 2021 o vzpostavitvi Programa InvestEU in spremembi Uredbe (EU) 2015/1017 (UL L 107, 26.3.2021, str. 30).

⁷³ Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17).

⁷⁴ Uredba (EU) 2021/240 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. februarja 2021 o vzpostavitvi Instrumenta za tehnično podporo (UL L 57, 18.2.2021, str. 1).

zadovoljivega dostopa do trga dela in socialne vključenosti, saj se omejujejo na ukrepe pod splošnim pragom *de minimis* in ne izkoristijo možnosti za vzpostavitev ukrepov v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 651/2014⁷⁵ (uredba o splošnih skupinskih izjemah), kot so regionalna pomoč, pomoč za tvegano financiranje ali pomoč za zaposlovanje prikrajšanih delavcev. Pomoč *de minimis* je trenutno omejena na 200 000 EUR v treh letih, vendar bodo sedanja pravila prenehala veljati 31. decembra 2023 in so v postopku revizije. Pravila Unije, ki urejajo storitve splošnega gospodarskega pomena, prav tako omogočajo odobritev državne pomoči, vendar javni organi teh možnosti pogosto ne izkoristijo v celoti, zlasti za socialne storitve na področju vključevanja ranljivih oseb na trg dela.

- (21) Davčna politika ima lahko tudi pomembno vlogo pri spodbujanju socialnega gospodarstva in zagotavljanju, da si lahko subjekti socialnega gospodarstva privoščijo delovati skupaj z običajnimi podjetji, kar ustvarja pravičnejše poslovno okolje, hkrati pa prispeva k socialni vključenosti in boljšemu dostopu do zaposlitve. Le nekaj držav članic je vzpostavilo dosleden okvir obdavčitve, ki spodbuja razvoj sektorja, vključno z davčnimi spodbudami, prilagojenimi potrebam socialnega gospodarstva, ob hkratnem priznavanju njegove raznolikosti in preprečevanju razdrobljenosti. Določitev dobro zasnovanih davčnih spodbud za donacije družbeno koristnim subjektom socialnega gospodarstva lahko v skladu z načelom nediskriminacije iz Pogodbe spodbudi njihovo financiranje, tudi zunaj meja Unije. V več državah članicah še vedno obstajajo upravne ovire v zvezi z družbeno koristnimi donacijami zunaj meja držav članic in nepreglednostjo dokumentov, potrebnih za pridobitev statusa družbeno koristne organizacije. Upravne ovire bi se lahko zmanjšale z izdajo standardiziranih obrazcev za subjekte prejemnike s sedežem v drugi državi članici. Države članice bi lahko najprej zagotovile prevode nacionalnih obrazcev v jezike, ki se uporabljajo v drugih državah članicah. Nato bi lahko države članice preučile oblikovanje standardiziranih obrazcev za neposredne davke za čezmejne donacije.
- (22) Za subjekte socialnega gospodarstva so zlasti pomembni postopki merjenja in upravljanja socialnega učinka, saj jim omogočajo razumevanje in sporočanje učinka ter dostop do financiranja, usmerjenega k učinkom. Merjenje socialnega učinka vključuje uporabo metrik in orodij za merjenje socialnega učinka posameznega ukrepa ali pobude. Upravljanje socialnega učinka vključuje vzpostavitev sistemov, postopkov in zmožnosti, ki jih organizacija potrebuje za proaktivno upravljanje in povečanje svojega učinka. Vendar lahko širok nabor okvirov in orodij, ki so na voljo, predstavlja izziv, zlasti za subjekte z manj viri. Spremljanje družbenih rezultatov javnih naložb omogoča javni nadzor, lahko podpre utemeljitev uporabe denarja davkoplačevalcev za podporo subjektom ali dejavnostim socialnega gospodarstva in pripomore k preprečevanju „lažnega predstavljanja učinkov“ (pretirano ali neresnično navajanje učinka). V zvezi s tem bi bili koristni dobro premišljeni in sorazmerni pristopi merjenja in upravljanja socialnega učinka, ki so prilagojeni potrebam posameznih subjektov. Temeljiti bi morali na standardnih metodah in kazalnikih, pa tudi na dejavnostih, kot so velikost, stopnja razvoja in raznolikost subjektov.
- (23) Prepoznavnost in priznavanje socialnega gospodarstva na nacionalnih in regionalnih ravneh v Uniji sta se v zadnjem desetletju izboljšala. Vendar potencial sektorja v veliko državah Unije ostaja neizkoriščen. Zaradi pomanjkanja usklajevanja in izmenjav med državami se ohranjajo razlike v razvoju socialnega gospodarstva, zato

⁷⁵ Uredba Komisije (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe (UL L 187, 26.6.2014, str. 1).

imajo države članice jasno priložnost za koristi od učenja in izmenjave dobrih praks. Poleg tega je ozaveščenost širše javnosti o socialnem gospodarstvu in njegovih pozitivnih prispevkih omejena. To lahko ovira razvoj podpornih politik in tržnih priložnosti za socialno gospodarstvo. Z reguliranjem in hkratnim zagotavljanjem, da nova zakonodaja izpolnjuje potrebe subjektov socialnega gospodarstva, se lahko povečata ozaveščenost in njihova legitimnost, s čimer se olajša dostop do financiranja in trgov. Nacionalni javni organi in deležniki so začeli izvajati več pobud, kot so posebne pravne oblike, oznake in statusi⁷⁶ za socialno gospodarstvo, ter obsežne komunikacijske kampanje za povečanje razumevanja in prepoznavnosti socialnega gospodarstva. Druge uspešne reforme vključujejo ustanovitev posebnih ministrskih oddelkov za socialno gospodarstvo ter okrepljen dialog med deležniki in javnimi organi. Povečanje prepoznavnosti socialnega gospodarstva je ključno, da se v celoti prizna njegov pozitivni učinek na družbo, kot je poudarjeno v akcijskem načrtu za socialno gospodarstvo v okviru uvedbe vstopne točke za socialno gospodarstvo.

- (24) Točni podatki in statistika so ključni za boljše razumevanje poslovnih modelov socialnega gospodarstva in sprejemanje odločitev politike, ki temeljijo na dokazih. Vendar primanjkuje zanesljivih podatkov o socialnem gospodarstvu, vključno s podatki o njegovi gospodarski dodani vrednosti in uspešnosti. Obstoječi podatki so pogosto nepopolni in jih je težko primerjati. Na primer, čeprav je na voljo finančna podpora iz proračuna Unije, je le nekaj držav članic svoje nacionalne računovodske sisteme razširilo za zbiranje dodatnih podatkov (kot so satelitski računi) o socialnem gospodarstvu. Socialno gospodarstvo običajno ni vključeno v strukturno statistiko podjetij, na primer kadar statistika temelji na gospodarskih podatkih, ki jih ustvarijo pridobitna podjetja, tradicionalni subjekti socialnega gospodarstva pa so vključeni le v preostale kategorije. Z zagotavljanjem osnovnih statističnih podatkov o velikosti, delovni sili, razvoju in izzivih socialnega gospodarstva bi bili uvedeni strategije in ukrepi učinkovitejši in prilagojeni različnim razmeram v sektorju –

SPREJEL NASLEDNJE PRIPOROČILO:

CILJ

1. V skladu z načeli evropskega stebra socialnih pravic je cilj tega priporočila spodbujati dostop do trga dela in socialno vključevanje z usmerjanjem držav članic pri spodbujanju omogočitvenih okvirov politike in regulativnih okvirov za socialno gospodarstvo in/ali ukrepov, ki omogočajo njegov razvoj.
Za doseganje teh ciljev se državam članicam priporoča, naj sodelujejo z deležniki pri priznavanju, podpori in nadgrajevanju prispevkov socialnega gospodarstva.
2. Namen tega priporočila je podpreti izvajanje akcijskega načrta za evropski steber socialnih pravic ter prispevati k doseganju treh krovnih ciljev Unije v zvezi z zaposlovanjem, spretnostmi in zmanjšanjem revščine do leta 2030.
3. S spodbujanjem socialnega gospodarstva je cilj tega priporočila tudi spodbujati pravičen in trajnosten gospodarski in industrijski razvoj ter prispevati k teritorialni koheziji v državah članicah.

⁷⁶ Pravni statusi/kvalifikacije, ki se včasih imenujejo tudi oznake, se razlikujejo od pravnih oblik, saj jih lahko prevzamejo različne pravne oblike, vključno s profitnimi in neprofitnimi organizacijami.

OPREDELITEV POJMOV

4. V tem priporočilu se uporabljata naslednji opredelitvi pojmov:
- (a) „socialno gospodarstvo“ pomeni zasebne subjekte, neodvisne od javnih organov, ki svojim članom ali družbi zagotavljajo blago in storitve, kar vključuje zadruge, vzajemne družbe, združenja (vključno z dobrodelnimi organizacijami), fundacije in socialna podjetja, ki delujejo v skladu z naslednjimi ključnimi načeli in značilnostmi:
 - prevlada ljudi ter socialnih in/ali okoljskih ciljev nad dobičkom;
 - ponovno vlaganje večine dobičkov in presežkov v nadaljnje izpolnjevanje socialnih in/ali okoljski ciljev ter izvajanje dejavnosti v interesu članov/uporabnikov („skupni interes“) in/ali širše družbe („splošni interes“) ter
 - demokratično in/ali participativno upravljanje;
 - (b) „socialno podjetje“ pomeni subjekt, ki zagotavlja blago in storitve za trg na podjetniški način ter v skladu z načeli in značilnostmi socialnega gospodarstva, pri čemer so razlog za njegovo tržno dejavnost socialni in/ali okoljski cilji.

SPODBUJANJE DOSTOPA DO TRGA DELA IN SOCIALNEGA VKLJUČEVANJA V OKVIRU SOCIALNEGA GOSPODARSTVA

Dostop do trga dela

5. Državam članicam se priporoča, naj priznajo in podprejo posebno dodano vrednost socialnega gospodarstva tako, da olajšajo dostop do trga dela in spodbujajo kakovostna delovna mesta za vse, hkrati pa izboljšajo pravične delovne pogoje. To bi bilo treba storiti v okviru vključujoče rasti, kot je poudarjeno v smernicah za politike zaposlovanja držav članic, zlasti z:
- (a) vzpostavljanjem ali spodbujanjem pobud za partnerstvo, ki subjekte socialnega gospodarstva vključujejo v oblikovanje in izvajanje aktivnih politik trga dela;
 - (b) zagotavljanjem, da javni organi nudijo zadostno podporo subjektom socialnega gospodarstva za boljše vključevanje žensk ter prikrajšanih in premalo zastopanih skupin (kot so dolgotrajno brezposelni, ljudje s slabim duševnim zdravjem, delovno neaktivni, nizko usposobljeni, invalidi, osebe z migrantskim ozadjem, pripadniki rasnih ali etničnih manjšin (vključno z Romi) ter mladi in starejši ljudje) na trg dela, in sicer s:
 - i. socialnimi podjetji za vključevanje na trg dela, ki takim skupinam zagotavljajo zaposlitev in prilagojeno podporo;
 - ii. ukrepi za pomoč tem skupinam ljudi pri pripravah na zaposlitev na podlagi delovnih izkušenj v socialnih podjetjih, da se lahko vključijo na odprti trg dela;
 - (c) podporo projektom sodelovanja med javnimi zavodi za zaposlovanje, lokalnimi organi, subjekti socialnega gospodarstva in običajnimi podjetji pri zagotavljanju prilagojenega poklicnega usmerjanja ter priložnosti za učenje in usposabljanje za mlade, ki se ne izobražujejo, niso zaposleni ali se ne usposabljujejo. Te priložnosti lahko vključujejo vajeništva, programe za poglobljeno strokovno usposabljanje, osebno mentorstvo in srečanja z vzorniki,

njihov cilj pa je olajšati vključevanje na trg dela v skladu z okrepljenim jamstvom za mlade;

- (d) spodbujanjem socialnega podjetništva kot sredstva za spodbujanje samozaposlovanja in drugih oblik zaposlovanja, za razvoj gospodarske dejavnosti na lokalni ravni ter za reševanje socialnih in okoljskih izzivov z inovativnimi in vključujočimi poslovnimi modeli; pri čemer bi lahko države članice to dosegle tako, da:
 - i. zagotovijo, da imajo socialni podjetniki dostop do socialne zaščite;
 - ii. razmislijo o znižanju prispevkov za socialno varnost, da se zaposlijo novi delavci;
 - iii. opredelijo, ocenijo in odpravijo morebitne upravne pomanjkljivosti ali ovire za ustanovitev socialnega podjetja;
- (e) oblikovanjem politik in sprejemanjem ukrepov, ki spodbujajo enakost spolov in jo vključujejo v socialno gospodarstvo, na primer z:
 - i. odpravljanjem diskriminatornih družbenih norm in stereotipov o spretnostih žensk in moških ter podcenjenosti dela žensk;
 - ii. zagotavljanjem prilagojene podpore za opolnomočenje žensk, in sicer z zmanjševanjem vrzeli stopnje zaposlenosti in plačne vrzeli med spoloma ter zagotavljanjem enakopravnega prevzemanja vodilnih vlog;
 - iii. zagotavljanjem dostopa do programov svetovanja in mentorstva za ženske, ki si prizadevajo postati socialne podjetnice in vodje;
- (f) zagotavljanjem okvira, ki omogoča prenos podjetij na zaposlene za oblikovanje delavskih zadrug, da se preprečijo izgube delovnih mest in zaščitijo gospodarska dejavnost;
- (g) sodelovanjem s subjekti socialnega gospodarstva, da se več invalidom omogoči vključevanje na trg dela, na primer z razvojem podpornih tehnologij;
- (h) spodbujanjem socialnega dialoga in kolektivnih pogajanj v socialnem gospodarstvu, da se ob upoštevanju avtonomije socialnih partnerjev delavcem zagotovijo pravični delovni pogoji, vključno s pravičnimi plačami.

Socialna vključenost

- 6. Državam članicam se priporoča, naj poleg javno dostopnih socialnih storitev priznajo in podprejo vlogo socialnega gospodarstva pri zagotavljanju dostopnih in visokokakovostnih socialnih storitev in storitev oskrbe ter stanovanj, zlasti za prikrajšane skupine. To bi lahko na primer vključevalo:
 - (a) sodelovanje s subjekti socialnega gospodarstva na njihovih področjih delovanja pri vzpostavitvi in zagotavljanju storitev splošnega pomena;
 - (b) vključevanje subjektov socialnega gospodarstva v oblikovanje in izvajanje socialnih storitev in storitev oskrbe, osredotočenih na posameznika, kot je poudarjeno v evropski strategiji oskrbe;
 - (c) sodelovanje s subjekti socialnega gospodarstva pri oblikovanju in zagotavljanju oskrbe in podpore za otroke in mlade, vključno z otroki iz prikrajšanih skupin,

v skladu z evropskim jamstvom za otroke, vzpostavljenim s Priporočilom Sveta (EU) 2021/1004⁷⁷ in strategijo EU o otrokovih pravicah⁷⁸.

Spretnosti

7. Državam članicam se priporoča, naj podpirajo usposabljanje in razvoj spretnosti v socialnem gospodarstvu, zlasti z:
- (a) opiranjem na obstoječe podatke o spretnostih, ki spremljajo potrebe gospodarstva in običajnega trga dela, da se omogoči razumevanje, kako lahko socialno gospodarstvo prispeva k ponudbi usposobljene delovne sile in ublaži pomanjkanje delovne sile;
 - (b) omogočanjem usposabljanja in pridobivanja spretnosti, in sicer z:
 - i. izvajanjem učnih izmenjav med subjekti socialnega gospodarstva, organizacijami za usposabljanje in običajnimi podjetji, da se izboljšajo upravljalne, podjetniške in z delom povezane spretnosti, potrebne za digitalni in zeleni prehod (vključno s krožnimi, popravljivimi in digitalnimi spretnostmi);
 - ii. preusposabljanjem in izpopolnjevanjem udeležencev vseživljenjskega učenja, vključno s prikrajšanimi skupinami ljudi, ter pomočjo pri njihovem prehodu na odprti trg dela v skladu z evropskim pristopom k mikro dokazilom za vseživljenjsko učenje in zaposljivost;
 - iii. vključevanjem usposabljanja o socialnem gospodarstvu ali usposabljanja, ki ga zagotavlja socialno gospodarstvo, na seznam usposabljanja, upravičenega do kritja iz individualnih učnih računov⁷⁹;
 - (c) oblikovanjem posebnih shem vajeništva v socialnem gospodarstvu, ki so v podporo mladim, zlasti mladim, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposabljujejo, pri izpopolnjevanju in pripravi na vstop na trg dela ter socialnemu gospodarstvu omogočajo razvoj talentov v sektorju v skladu z evropskim okvirom za kakovostna in učinkovita vajeništva;
 - (d) spodbujanjem vključevanja spretnosti na področju socialnega gospodarstva in socialnega podjetništva v izobraževanje in usposabljanje na vseh ravneh izobraževanja, zlasti v podjetniške in poslovne tečaje, ter zagotavljanjem dostopa do programov svetovanja in mentorstva za subjekte socialnega gospodarstva in socialne podjetnike;
 - (e) ustanovitvijo nacionalnih strokovnih centrov za usposabljanje na področju socialnega gospodarstva in sodelovanje v čezmejnih pobudah, ki lajšajo dostop do strokovnih programov izobraževanja in usposabljanja za socialno gospodarstvo, na primer s sodelovanjem z izvajalci poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ki delujejo v okviru vzpostavljenih organov, kot so centri poklicne odličnosti iz Priporočila Sveta z dne 24. novembra 2020 o poklicnem

⁷⁷ Priporočilo Sveta (EU) 2021/1004 z dne 14. junija 2021 o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke (UL L 223, 22.6.2021, str. 14).

⁷⁸ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Strategija EU o otrokovih pravicah (COM(2021) 142 final).

⁷⁹ Priporočilo Sveta z dne 16. junija 2022 o individualnih učnih računih 2022/C 243/03 (UL C 243, 27.6.2022, str. 26).

izobraževanju in usposabljanju za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost⁸⁰.

Socialne inovacije, trajnostni gospodarski razvoj in teritorialna kohezija

8. Državam članicam se priporoča, naj okrepijo podporno vlogo subjektov socialnega gospodarstva pri spodbujanju socialnih inovacij in ključnih sektorjev lokalnega razvoja in zaposlovanja. To je mogoče doseči s:
- (a) spodbujanjem ugodnega ekosistema za socialne in lokalne inovacije tako, da se olajšajo sodelovanje in pobude za partnerstvo med subjekti socialnega in krožnega gospodarstva, običajnimi podjetji, ponudniki financiranja, lokalnimi upravnimi organi ter drugimi deležniki. To je na primer mogoče storiti z:
 - i. vzpostavitvijo ali spodbujanjem vozlišč za socialne inovacije ali grozdov socialnih in ekoloških inovacij, oblikovanih tako, da izpolnjujejo lokalne potrebe in preskušajo skupne rešitve;
 - ii. vključevanjem subjektov socialnega gospodarstva v lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, med drugim z uporabo razpoložljivih instrumentov financiranja Unije;
 - iii. sodelovanjem z nacionalnimi in regionalnimi strokovnimi centri za socialne inovacije pri vzpostavljanju mrež, povečanju zmogljivosti in sinergij, poudarjanju učinkovitosti ter razvoju bistvenih orodij in metod za spodbujanje socialnih inovacij;
 - (b) zagotavljanjem, da je politika socialnega gospodarstva povezana z industrijsko politiko ter prehodom na digitalno in krožno gospodarstvo;
 - (c) prilagajanjem regulativnih okvirov za podporo subjektom socialnega gospodarstva v krožnem gospodarstvu, na primer z zagotavljanjem, da so vzpostavljene ustrezne pobude za podjetja, da subjektom socialnega gospodarstva darujejo neprodano in vrnjeno blago v popravilo in ponovno uporabo, namesto da ga uničijo, in za posameznike, da darujejo rabljeno blago, pri čemer se zagotovi, da imajo subjekti socialnega gospodarstva dostop do toka odpadkov in so vključeni v strategije preprečevanja odpadkov, bankam hrane pa se odobri zbiranje presežkov hrane;
 - (d) spodbujanjem razvoja pobud in ekosistemov socialnega gospodarstva, ki temeljijo na skupnosti, kot so energetske skupnosti, rešitve za skupno mobilnost, zadruga na digitalnih platformah, zagotavljanje oskrbe, kmetijske zadruga ter lokalne kratke prehranske verige in trgi, ki državljanom omogočajo dostop do lokalnih izdelkov in storitev;
 - (e) spodbujanjem dostopa subjektov socialnega gospodarstva do digitalnih orodij in novih tehnologij, kot so odprta koda, velepodatki in umetna inteligenca.

RAZVOJ OMOGOČITVENIH OKVIROV ZA SOCIALNO GOSPODARSTVO

9. Državam članicam se priporoča, naj razvijejo okvire politike in regulativne okvire, ki omogočajo in podpirajo socialno gospodarstvo. V zvezi s tem se jih spodbuja, naj v

⁸⁰ Priporočilo Sveta z dne 24. novembra 2020 o poklicnem izobraževanju in usposabljanju (PIU) za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost 2020/C 417/01 (UL C 417, 2.12.2020, str. 1).

skladu z akcijskim načrtom Unije za socialno gospodarstvo in drugimi smernicami politike Unije oblikujejo in uvedejo celovite strategije, s katerimi se bo priznavalo in spodbujalo socialno gospodarstvo. Države članice bi morale pri pripravi teh strategij upoštevati priporočila iz točk 13 do 21.

10. Državam članicam se priporoča, naj vzpostavijo mehanizme za posvetovanje in dialog med javnimi organi in organizacijami, ki zastopajo socialno gospodarstvo. To lahko vključuje ustanovitev skupin na visoki ravni ter podporo nastajanju in razvoju predstavnih mrež socialnega gospodarstva.
11. V strategijah iz točke 9 bi morale države članice potrditi temeljna načela, značilnosti in možnosti socialnega gospodarstva ter priznati, da imajo lahko različne pravne oblike in statuse ter da so značilni za različne nacionalne, regionalne in lokalne zakonodaje in prakse.
12. Državam članicam se priporoča, naj vlagajo v razvoj razumevanja socialnega gospodarstva med svojimi javnimi uslužbenci in organi, in sicer s programi usposabljanja in čezmejnimi in/ali medregionalnimi pobudami za krepitev zmogljivosti, vključno s pobudami v okviru programa Interreg Europe iz Uredbe (EU) 2021/1059 Evropskega parlamenta in Sveta⁸¹. Pobude bi morale biti osredotočene na vzajemno učenje in izmenjavo dobrih praks s posebnim poudarkom na spodbujanju sodelovanja med regionalnimi in lokalnimi organi, pa tudi z deležniki na področju socialnega gospodarstva. Komisija bo podprla to delo, kot je opisano v točki 22(a)(iii).

Dostop do javnega in zasebnega financiranja

13. Državam članicam se priporoča, naj ustvarijo ugodno okolje za socialno financiranje na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, zlasti z:
 - (a) evidentiranjem struktur financiranja za subjekte socialnega gospodarstva, finančne posrednike in podporne organizacije ter ocenjevanjem njihovih potreb in učinkovitosti obstoječih programov podpore;
 - (b) zagotavljanjem, da imajo subjekti socialnega gospodarstva dostop do financiranja v ustreznih fazah razvoja in da je financiranje prilagojeno njihovim potrebam, vključno z nepovratnimi sredstvi in drugimi subvencijami, lastniškim financiranjem ali financiranjem v obliki nepravega lastniškega kapitala v začetni in zagonski fazi ali dolžniškim financiranjem, lastniškim financiranjem, financiranjem v obliki nepravega lastniškega kapitala ali lastniško-dolžniškim financiranjem v razširitveni fazi ter inovativnimi shemami financiranja, kot so javno-zasebna partnerstva, platforme za množično financiranje ter kombinacije različnih vrst finančnih instrumentov ali nepovratnih sredstev in finančnih instrumentov;
 - (c) spodbujanjem dostopa malih vlagateljev do trajnostnih poslovnih modelov, sektorjev, izdelkov in storitev, ki jih spodbuja ali podpira socialno gospodarstvo;

⁸¹ Uredba (EU) 2021/1059 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o posebnih določbah za cilj „evropsko teritorialno sodelovanje“ (Interreg), ki ga podpirajo Evropski sklad za regionalni razvoj in instrumenti za zunanje financiranje (UL L 231, 30.6.2021, str. 94).

- (d) ocenjevanjem meril za dostop do programov javnega financiranja, vključno s tistimi, ki so namenjena običajnim podjetjem, da ne bi ustvarjala nepotrebnih ovir za subjekte socialnega gospodarstva;
- (e) mobilizacijo zasebnih finančnih sredstev z zagotavljanjem javnih jamstvenih shem, kjer je to potrebno, za spodbujanje specializiranih in običajnih financerjev k financiranju subjektov socialnega gospodarstva;
- (f) ozaveščanjem o posebnih značilnostih in potrebah subjektov socialnega gospodarstva za izboljšanje zmogljivosti običajnih zasebnih financerjev v zvezi z zagotavljanjem prilagojene finančne podpore;
- (g) omogočanjem dostopa do podpore poslovnemu razvoju in pripravljenosti za naložbe za subjekte socialnega gospodarstva v njihovem celotnem življenjskem ciklu, na primer s programi podpore za ozaveščanje za običajne podjetniške inkubatorje, pospeševalnike in druge podpirne organizacije, da bi svojo podporo razširili na subjekte socialnega gospodarstva, vključno z možnostmi za krepitev zmogljivosti za poslovanje subjektov socialnega gospodarstva;
- (h) ponujanjem posebne finančne podpore in krepitev zmogljivosti za omogočanje prenosa podjetij na delavske zadrage;
- (i) ponujanjem shem, s katerimi se povečuje razpoložljivost finančnih sredstev za subjekte socialnega gospodarstva in ki na primer posameznim varčevalcem ali zaposlenim, ki so vključeni v pokojninske ali varčevalne načrte, ki jih financirajo delodajalci, omogočajo, da izberejo načrt, pri katerem se del njihovih prihrankov vložijo v socialno podjetje;
- (j) čim boljšo uporabo sredstev, ki so na voljo v okviru skladov kohezijske politike, oddelka za države članice programa InvestEU, mehanizma za okrevanje in odpornost, podobnih programov ter drugih nacionalnih in regionalnih virov, in sicer z izvajanjem ukrepov in pobud, oblikovanih posebej za subjekte socialnega gospodarstva;
- (k) uporabo svetovalnih storitev platforme fi-compass o finančnih instrumentih v okviru deljenega upravljanja Unije za razvoj vračljivih finančnih instrumentov iz skladov kohezijske politike.

Dostop do trgov in javnega naročanja

14. Državam članicam se priporoča, naj svoje naročnike spodbujajo k strateškemu nakupovanju blaga in storitev, naj si prizadevajo za socialni učinek in naj podpirajo socialne inovacije. V ta namen bi morale v celoti izkoristiti orodja, ki so na voljo v okviru pravil Unije o javnem naročanju. Spodbujanje uporabe družbeno odgovornih in inovativnih rešitev pri javnem naročanju lahko vključuje različne vrste orodij politike, med drugim tudi:
- (a) sprejemanje smernic politike in strategij javnega naročanja, vključno z morebitnimi uradnimi cilji, ob podpori vodstva in z zavezo vse od politične ravni do ključnih nosilcev odločanja in upravljalcev proračuna;
 - (b) zagotavljanje smernic na ustreznih upravnih ravneh;
 - (c) ozaveščanje naročnikov in podjetij o dodani vrednosti socialno odgovornega javnega naročanja ter zagotavljanje strokovnega znanja in izkušenj naročnikom in subjektom socialnega gospodarstva;

- (d) spodbujanje naročnikov, da se v razpisni dokumentaciji sklicujejo na posebne obveznosti v skladu s socialnim in delovnim pravom ter kolektivnimi pogodbami, ki se uporabljajo pri javnem naročanju⁸², od ponudnikov zahtevajo, da potrdijo skladnost, in uvedejo ukrepe spremljanja;
 - (e) spodbujanje strukturiranega, preglednega in nediskriminatornega dialoga s socialnim gospodarstvom in drugimi deležniki za oblikovanje strategije za socialno odgovorno javno naročanje.
15. V zvezi z vsebino bi morali naročniki bolje izkoristiti prožne določbe iz obstoječega pravnega okvira Unije, da bi subjektom socialnega gospodarstva pomagali pri dostopu na trg, na primer s:
- (a) spodbujanjem tržnega dialoga, zlasti z izvajanjem preglednega in vključujočega predhodnega preverjanja trga s ciljnim naborom potencialnih dobaviteljev;
 - (b) pridržanjem javnih naročil za socialna podjetja za vključevanje na trg dela ali za subjekte, ki zaposlujejo vsaj 30 % invalidov ali prikrajšanih delavcev, v skladu s členom 24 Direktive 2014/23/EU, členoma 20 in 77 Direktive 2014/24/EU ter členoma 38 in 94 Direktive 2014/25/EU;
 - (c) določitvijo sorazmernih in vključujočih pogojev za sodelovanje, da se malim in inovativnim socialnim podjetjem omogoči sodelovanje v javnih naročilih;
 - (d) odmikom od logike najnižjih cen z uporabo socialnih meril za oddajo javnega naročila v skladu s pravilom „ekonomsko najugodnejše ponudbe“ in socialnimi pogodbenimi klavzulami ter določitvijo zahtev glede uspešnosti ali funkcionalnosti v različnih fazah postopka za oddajo javnega naročila, tudi v tehničnih specifikacijah;
 - (e) razdelitvijo javnih naročil na sklope v skladu s členom 46 Direktive 2014/24/EU in členom 65 Direktive 2014/25/EU, tudi zaradi lažjega sodelovanja med običajnimi podjetji in subjekti socialnega gospodarstva, ter uporabo poenostavljenih ureditev, zlasti za socialne in druge posebne storitve, da bi bil postopek dostopnejši subjektom socialnega gospodarstva;
 - (f) zahtevanjem določenih znakov v tehničnih specifikacijah, merilih za oddajo naročila ali pogojih za izvedbo javnega naročila, kadar nameravajo javni naročniki naročiti gradnje, blago ali storitve z določenimi socialnimi ali okoljskimi značilnostmi, v skladu s členom 43 Direktive 2014/24/EU in členom 61 Direktive 2014/25/EU.
16. Da bi subjektom socialnega gospodarstva pomagali razširiti njihov doseg, se državam članicam priporoča, naj spodbujajo sodelovanje med subjekti socialnega gospodarstva in običajnimi podjetji, zlasti z:

⁸² Člen 30(3) Direktive 2014/23/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o podeljevanju koncesijskih pogodb (UL L 94, 28.3.2014, str. 1), člen 18(2) Direktive 2014/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o javnem naročanju in razveljavitvi Direktive 2004/18/ES (UL L 94, 28.3.2014, str. 65) ter člen 36(2) Direktive 2014/25/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o javnem naročanju naročnikov, ki opravljajo dejavnosti v vodnem, energetskem in prometnem sektorju ter sektorju poštnih storitev, ter o razveljavitvi Direktive 2004/17/ES (UL L 94, 28.3.2014, str. 243).

- (a) ozaveščanjem o socialni dodani vrednosti s spodbujanjem dobrih praks, ki običajna podjetja spodbujajo k vključevanju socialnih podjetij v dolgoročne dobavne in vrednostne verige, potrošnike pa h kupovanju blaga in/ali storitev, ki jih zagotavljajo subjekti socialnega gospodarstva, kar je znano tudi kot gibanje „družbeno odgovornega kupovanja“;
- (b) okrepitvijo zagotavljanja storitev mentorstva, povezovanja in omogočanja, da bi subjektom socialnega gospodarstva pomagali razviti dolgoročna partnerstva s širšo poslovno skupnostjo;
- (c) spodbujanjem in podpiranjem zaposlenih v socialnih podjetjih za vključevanje na trg dela pri sodelovanju z običajnimi podjetji, da pridobijo izkušnje na odprtem trgu dela;
- (d) pomočjo subjektom in podjetnikom socialnega gospodarstva, da kar najbolj izkoristijo nove tehnologije za dostop do zasebnih trgov prek spletnih platform, ki temeljijo na socialnem gospodarstvu, prostorov za sodelovanje in digitalnih skupnih dobrin.

Državna pomoč

17. Kadar predvideni podporni ukrep za socialno gospodarstvo pomeni državno pomoč, se brez poseganja v pravila, ki se uporabljajo, državam članicam priporoča, naj v celoti izkoristijo možnosti v skladu s pravili o državni pomoči za podporo socialnemu gospodarstvu, kot je določeno v Uredbi (EU) št. 651/2014, pravili o storitvah splošnega gospodarskega pomena in pravilom *de minimis*, in sicer z:

- (a) uporabo določb Uredbe (EU) št. 651/2014, zlasti tako, da:
 - i. preučijo dodelitev pomoči za naložbe malim in srednjim podjetjem (MSP), na primer za nakup sredstev v socialni infrastrukturi v skladu s členom 17 Uredbe (EU) št. 651/2014;
 - ii. kar najbolj izkoristijo določbe, ki omogočajo dodeljevanje pomoči MSP za financiranje tveganja v skladu s členoma 21 in 21a Uredbe (EU) št. 651/2014, na primer z vzpostavitvijo investicijskih skladov ob sodelovanju zasebnih vlagateljev za posebno podporo socialnim podjetjem in zagotavljanjem davčnih spodbud za neodvisne zasebne vlagatelje, ki so fizične osebe in neposredno ali posredno zagotavljajo financiranje tveganja upravičenim podjetjem;
 - iii. preučijo dodelitev pomoči za novoustanovljena podjetja, ki malim in mladim podjetjem, ki ne kotirajo na borzi, omogoča prejemanje različnih instrumentov pomoči, kot so ugodna posojila, jamstva z ugodnimi premijami ali nepovratna sredstva v skladu s členom 22 Uredbe (EU) št. 651/2014;
 - iv. vlagajo v ljudi s sprejetjem shem pomoči za ponovno vključevanje prikrajšanih ali resno prikrajšanih delavcev na trg dela v skladu s členoma 32 in 35 Uredbe (EU) št. 651/2014;
 - v. omogočajo polno vključevanje invalidnih delavcev v vse vrste podjetij s podporo podjetjem v obliki posebnih subvencij, vključno s subvencijami plač, v skladu s členoma 33 in 34 Uredbe (EU) št. 651/2014;
 - vi. podprejo izgradnjo ali nadgradnjo lokalne infrastrukture, ki lahko vključuje lokalno socialno infrastrukturo, z dodelitvijo pomoči za kritje

razlike med stroški naložbe in njenim poslovnim dobičkom v skladu s členom 56 Uredbe (EU) št. 651/2014;

- (b) preučitvijo v skladu s pravili o državni pomoči, ki se uporabljajo, katere storitve, ki jih zagotavljajo subjekti socialnega gospodarstva, bi se lahko opredelile in financirale kot storitve splošnega gospodarskega pomena, na primer na področju vključevanja ranljivih oseb na trg dela, socialnih stanovanj ali zdravstvenih in socialnih storitev, kot so otroško varstvo, oskrba starejših ali invalidov; nadomestilo za storitve, ki izpolnjujejo socialne potrebe, je lahko pod nekaterimi pogoji celo izvzeto iz obveznosti priglasitve, ne glede na znesek prejetega nadomestila, v skladu s Sklepom Komisije z dne 20. decembra 2011 (2012/21/EU)⁸³;
- (c) uporabo možnosti, ki so na voljo za dodelitev preglednih zneskov pomoči *de minimis*.

Obdavčitev

18. Brez poseganja v pravila o državni pomoči se državam članicam priporoča, naj:
- (a) zagotovijo, da davčni sistemi ne ovirajo razvoja socialnega gospodarstva, in ocenijo, ali davčni sistemi v zadostni meri spodbujajo njegov razvoj;
 - (b) razmislijo o davčnih spodbudah za sektor, če niso že odobrene, v skladu s svojimi cilji socialne politike in sedanjimi praksami v državah članicah ter v skladu s pravom Unije, ki lahko vključujejo:
 - i. oprostitve davka od dohodkov pravnih oseb za dobiček, ki ga zadržijo subjekti socialnega gospodarstva;
 - ii. spodbude za davek od dohodkov v obliki odbitkov ali davčnih dobropisov, dodeljenih zasebnim in/ali institucionalnim donatorjem, ali shemo določitve, v skladu s katero lahko davkoplačevalci svojemu davčnemu organu sporočijo določen odstotek svoje obveznosti davka na dohodek, ki se dodeli družbeno koristnim subjektom;
 - iii. davčne oprostitve za denarna nadomestila za brezposelnost, prejeta v obliki pavšalnega zneska, da se olajšajo prenosi podjetij na delavske zadruge;
 - (c) pregledajo breme izpolnjevanja davčnih obveznosti za subjekte socialnega gospodarstva in ga zmanjšajo, kadar je to mogoče;
 - (d) olajšajo skladnost na praktični ravni za družbeno koristne čezmejne donacije za davčne namene, na primer z izdajo standardiziranega obrazca za subjekte prejemnike s sedežem v drugi državi članici o znesku donacije, v katerem sta opredeljena prejemnik in donator;
 - (e) poskrbijo, da se subjekti socialnega gospodarstva ne izkoriščajo za davčno utajo, izogibanje davkom, agresivno davčno načrtovanje ali pranje denarja, ob hkratnem zagotavljanju, da so s tem povezani upravni postopki učinkoviti in sorazmerni.

⁸³ Sklep Komisije z dne 20. decembra 2011 o uporabi člena 106(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije za državno pomoč v obliki nadomestila za javne storitve, dodeljenega nekaterim podjetjem, pooblaščenim za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena (UL L 7, 11.1.2012, str. 3).

Merjenje in upravljanje socialnega učinka

19. V skladu z ukrepi Komisije iz točke 22(a)(v) se državam članicam priporoča, naj podprejo uporabo praks merjenja in upravljanja učinka, zlasti z:
- (a) vključevanjem praks in metodologij za merjenje in upravljanje socialnega učinka v nacionalne okvire politike in programe v zvezi s socialnim gospodarstvom;
 - (b) zagotavljanjem prilagojene podpore na podlagi dobrih praks, da bi subjektom socialnega gospodarstva pomagali sprejeti preproste in praktične metodologije za merjenje in upravljanje učinka, s katerimi se bodo izboljšali njihovi rezultati, dokazal njihov socialni učinek in omogočil dostop do financiranja, usmerjenega k učinkom;
 - (c) spodbujanjem subjektov socialnega gospodarstva k merjenju njihovega učinka s krepitvijo zmogljivosti v okviru posebnega financiranja in k uporabi dela javnega denarja, ki ga prejemajo (nepovratna sredstva ali javna naročila), za merjenje njihovega socialnega učinka.

Prepoznavnost in priznavanje

20. Državam članicam se priporoča, naj ozaveščajo o socialnem gospodarstvu in o tem, kako prispeva k doseganju socialnih in okoljskih ciljev, zlasti z:
- (a) vzpostavitev ali prilagajanjem posebnih pravnih oblik, statusov, oznak in/ali shem izdaje potrdil za socialno gospodarstvo na podlagi ocen njihove potencialne dodane vrednosti ter preučitvijo morebitnega vzajemnega priznavanja oznak in potrdil, ki se uporabljajo v drugih državah članicah. Pri takih ocenah bi bilo treba preučiti, v kolikšni meri lahko izboljšajo razumevanje sektorja in podprejo njegov razvoj z zagotavljanjem dostopa do posebnih prednosti (kot so davčne spodbude ali prožnost v posebnih razpisnih postopkih/postopkih za oddajo javnega naročila). Komisija bo podprla to delo, kot je opisano v točki 22(a)(vi);
 - (b) organiziranjem in financiranjem komunikacijskih kampanj in dogodkov za ozaveščanje o socialnem gospodarstvu, tudi za mlajše generacije, v sodelovanju z ustreznimi ravnmi upravljanja in drugimi institucijami (npr. univerzami);
 - (c) razširjanjem uspešnih pilotnih pobud in dobrih praks, ki jih vodijo subjekti socialnega gospodarstva, ter spodbujanjem ukrepov za ponavljanje in razširjanje te dobre prakse v okviru mrež socialnega gospodarstva in javnega obveščanja.
21. Državam članicam se priporoča, naj spremljajo razvoj in uspešnost socialnega gospodarstva s spodbujanjem raziskav in zbiranjem statističnih ter kvantitativnih in kvalitativnih podatkov, zlasti tako, da:
- (a) čim bolj izkoristijo razpoložljivo podporo Evropske komisije za razširitev svojih nacionalnih računovodskih sistemov za zbiranje dodatnih in primerljivih podatkov (satelitski računi) ter ključnih anket v gospodinjstvu (kot so anketa o delovni sili in ankete, ki se uporabljajo v EU-SILC) za zbiranje informacij o udeležbi v socialnem gospodarstvu, vključno s podatki, razčlenjenimi po spolu in starosti (in po možnosti z drugimi razčlenitvami), da se zagotovi razumevanje učinka na ustvarjanje delovnih mest;

- (b) spodbujajo sodelovanje med javnimi organi, raziskovalnimi organizacijami in socialnim gospodarstvom pri razvoju statističnih podatkov, ob hkratnem razširjanju nabora virov informacij, kot so registri, upravni podatki, ankete in popisi, da bi se zbrali točni podatki;
- (c) podpirajo akademske in neodvisne raziskave o temah s področja socialnega gospodarstva.

PODPORA UNIJE

22. Svet pozdravlja namero Komisije, da podpre izvajanje tega priporočila s sodelovanjem z državami članicami pri razvoju omogočitvenih okvirov politike in regulativnih okvirov za socialno gospodarstvo. To vključuje zlasti:

- (a) izvajanje pobud, napovedanih v akcijskem načrtu za socialno gospodarstvo, ki vključujejo:
 - i. vzpostavitev in vzdrževanje vstopne točke EU za socialno gospodarstvo, tj. jasne vstopne točke, na kateri lahko deležniki na področju socialnega gospodarstva poiščejo informacije o financiranju, politikah, mrežah/platformah in pobudah Unije, vključno s krepitvijo zmogljivosti;
 - ii. objavo analize o obstoječih davčnih okvirih za socialno gospodarstvo, o davčni obravnavi čezmejnih družbeno koristnih donacij in načelu nediskriminacije;
 - iii. omogočanje priložnosti za vzajemno učenje za javne uslužbence o temah, povezanih s socialnim gospodarstvom, in sicer z organiziranjem spletnih seminarjev in delavnic. Taki dogodki bi lahko temeljili na evidentiranju ter zbiranju in izmenjavi dobrih praks na različnih področjih politike, pomembnih za sektor, pri čemer bi imeli udeleženci priložnost deliti znanje in opredeliti uspešne strategije. Taki dogodki bi lahko bili tudi priložnost za redne izmenjave dobrih praks in vzajemno učenje med koordinatorji za socialno gospodarstvo iz držav članic;
 - iv. zbiranje kvalitativnih in kvantitativnih dokazov o delovanju socialnega gospodarstva v državah članicah, vključno s podporo raziskavam v okviru delovnega programa Obzorje Evropa za obdobje 2023–2024⁸⁴;
 - v. podpiranje razvoja merjenja in upravljanja socialnega učinka z evidentiranjem in pregledovanjem obstoječih praks, tudi v zvezi s tem, kako ustrezajo potrebam in zmogljivostim subjektov socialnega gospodarstva, za izboljšanje razumevanja in olajšanje njihove uporabe⁸⁵. To delo bo potekalo v tesnem sodelovanju z deležniki, njegov cilj pa bo razviti preproste standardne metodologije za subjekte socialnega gospodarstva, da ocenijo in dokažejo svoj socialni učinek;

⁸⁴ Izvedbeni sklep Komisije o sprejetju delovnega programa za obdobje 2023–2024 v okviru posebnega programa za izvajanje programa Obzorje Evropa – okvirnega programa za raziskave in inovacije ter njegovem financiranju (COM(2022) 7550 final).

⁸⁵ Komisija skupaj z OECD objavi poročilo, v katerem opredeli in predstavi prilagojene pristope, ki so jih subjekti socialnega gospodarstva v Evropi že preverili, pri čemer preuči njihov namen, področje uporabe in glavne značilnosti ter ponazori dobre prakse.

- vi. začetek izvajanja študije o nacionalnih sistemih označevanja in potrjevanja na področju socialnega gospodarstva, ki vključuje evidentiranje trenutnih pobud, opredelitev dobrih praks, skupnih značilnosti in meril ter državam članicam zagotavlja skupni pristop in smernice za prostovoljno vzajemno priznavanje;
 - vii. zagotavljanje tehnične podpore državam članicam za reforme, katerih cilj je spodbujanje socialnega gospodarstva na dvostranski in večdržavni ravni;
 - viii. spodbujanje čezmejnega sodelovanja pri socialnih inovacijah v okviru evropskega strokovnega centra za socialne inovacije, evropskega natečaja za socialne inovacije ter prihodnje mreže socialnih podjetnikov in inovatorjev, podprtih s programom Enotni trg;
 - ix. podpiranje soizvajanja načrta za prehod za industrijski ekosistem lokalnega in socialnega gospodarstva⁸⁶ z zbiranjem zavez deležnikov ter lažanjem sodelovanja med deležniki ekosistema pri zelenem in digitalnem prehodu;
 - x. nadaljnje izboljševanje dostopa do financiranja za socialna podjetja in druge subjekte socialnega gospodarstva, na primer v okviru finančnih produktov v okviru programa InvestEU;
 - xi. uporabo družbeno odgovornih praks naročanja v postopkih za oddajo javnega naročila Komisije;
 - xii. pregled izvajanja načrta;
- (b) spremljanje in ocenjevanje izvajanja tega priporočila;
 - (c) pripravo poročila na podlagi poročil držav članic iz točke 26 o oceni ukrepov, sprejetih v odziv na to priporočilo, ki se predloži v razpravo Odboru za zaposlovanje in Odboru za socialno zaščito.

IZVAJANJE, SPREMLJANJE IN OCENJEVANJE

- 23. Državam članicam se priporoča, naj v 18 mesecih po sprejetju tega priporočila sprejmejo ali posodobijo svoje strategije za socialno gospodarstvo.
- 24. Da se zagotovi uspešno izvajanje tega priporočila, se državam članicam priporoča, naj pregledajo in izboljšajo svoje upravne in institucionalne ureditve na vseh ravneh upravljanja, na primer z:
 - (a) vzpostavitvijo enotne kontaktne točke, ki bo subjektom socialnega gospodarstva zagotavljala racionalizirano in primerno podporo na področjih, kot je dostop do finančnih sredstev in druge podpore;
 - (b) vzpostavitvijo lokalnih in/ali regionalnih kontaktnih točk za socialno gospodarstvo, ki imajo vlogo ambasadorjev socialnega gospodarstva in spodbujajo sektor, zagotavljajo medsebojno podporo, omogočajo dostop do financiranja Unije in nacionalnega financiranja ter se povezujejo z nacionalnimi in regionalnimi organi, ki upravljajo sredstva Unije;

⁸⁶ Poročilo za naslovom [Načrt za prehod za lokalno in socialno gospodarstvo](#).

- (c) imenovanjem koordinatorjev za socialno gospodarstvo v nacionalnih javnih institucijah. Ti koordinatorji bi morali imeti jasna pooblastila in odgovornosti ter zadostna sredstva, da se omogoči učinkovito usklajevanje in spremljanje Priporočila ter zagotovi skladnost pri oblikovanju politik med vladnimi oddelki in z institucijami Unije.
25. Državam članicam se priporoča, naj na nacionalni ravni spremljajo in ocenjujejo izvajanje tega priporočila, med drugim z rednim dialogom z regionalnimi in lokalnimi organi ter subjekti socialnega gospodarstva, da bi obveščale, svetovale in spremljale ocenjevanje, spremljanje in izvajanje svojih strategij za socialno gospodarstvo.
26. Državam članicam se priporoča, naj Komisiji poročajo o svojem napredku v zvezi z izvajanjem Priporočila najpozneje štiri leta po njegovem sprejetju in ponovno pet let po tem.

V Strasbourgu,

*Za Svet
predsednik*